

Pràctiques educatives en l'educació infantil: una anàlisi des de la perspectiva del Disseny Universal de l'Aprenentatge.

TREBALL DE FINAL DE GRAU EN MESTRA D'EDUCACIÓ INFANTIL

Laia Nicomedes Aragón

Menció en Educació Inclusiva i Atenció a la Diversitat

Tutor: Robert Ruiz Bel

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Vic, maig de 2016

“Desenvolupa una passió per a aprendre. Si ho fas, mai no deixaràs de créixer” (Anthony J. D’Angelo)

Agraïments

Aquest treball de recerca s'ha realitzat a través de l'esforç i la constància, però no hauria sigut possible sense l'ajuda i el suport de moltes persones que hi ha darrere.

Primerament, agrair a la meva família, especialment a la meva mare i al meu pare pel gran suport que han representat per a mi durant el transcurs dels quatre anys de carrera, i per la motivació i confiança que m'han transmès durant aquests, i en la realització del TFG.

Als meus companys i companyes de classe, així com a les meves amistats, que m'han recolzat i animat en el procés de realització tan dur que comporta un treball d'aquestes magnituds.

A l'Escola Joan Miró de Canovelles, per haver-me obert les portes del centre des del primer dia, i per haver-me donat tantes facilitats per a realitzar l'estudi però, sobretot, a la Flor Fernández, la mestra tutora que no va tenir cap inconvenient per deixar-me analitzar les seves classes, i per la seva ajuda durant tot el procés de realització de la investigació.

També a tots aquells docents que han col·laborat de manera indirecta en la realització d'aquest treball, aportant tots els coneixements necessaris durant els quatre anys de formació com a mestra i, en especial, als de la menció d'inclusiva.

I, per últim, al meu tutor del Treball de Final de Grau, Robert Ruiz, pel seu guiatge, orientació i suport durant la realització de l'estudi.

Resum

El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA) és un plantejament que ajuda a la inclusió de tot l'alumnat a l'aula en pensar des de l'inici del procés en la totalitat dels infants. Aquest estudi té com a objectiu l'anàlisi de les pràctiques educatives d'una escola pública en una aula d'educació infantil, concretament de P-4. Les dades recollides i analitzades fan possible extreure algunes conclusions sobre aquestes pràctiques, i realitzar unes propostes de transformació per tal de millorar-les.

Paraules clau: Educació inclusiva, Mestre d'Educació Especial, Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA), presentacions visuals, presentacions verbals.

Abstract

Universal Design for Learning (UDL) is an approach that helps to the incorporation of the whole student body to the ordinary classroom on having thought from the beginning of the process about the totality of the children. This study takes as an aim the analysis of the educational practices of a public school in a classroom of preschool education; concretely children aged 4-5. The obtained and analyzed information makes possible to extract some conclusions on these practices, and to realize a few offers of transformation to improve them.

Keywords: Inclusive education, Special Needs Teacher, Universal Design for Learning (UDL), visual presentations, verbal presentations.

ÍNDIX

1. Introducció.....	6
2. Propòsits.....	8
2.1 Pregunta de recerca.....	8
2.2 Justificació de l'interès del tema	8
2.3 Objectius.....	9
3. Marc teòric.....	10
3.1 L'educació inclusiva	10
3.2 L'escola inclusiva.....	13
3.3 Funcions dels mestres d'educació especial	15
3.4 El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA)	17
3.4.1 Els principis del DUA	18
3.4.2 El DUA: un enfocament científic.....	21
3.4.3 Beneficis del DUA.....	22
3.5 Psicologia del desenvolupament	22
4. Metodologia	24
4.1 Aspectes generals.....	25
4.2 Opcions metodològiques en l'estudi	26
4.3 Desenvolupament de l'estudi	29
4.3.1 Participants.....	29
4.3.2 L'escola: context general	30
4.3.3 L'aula	31
4.3.4 La mestra d'Educació Especial	33
4.3.5 Instruments	34
4.3.6 Procediments	39
5. Anàlisi dels resultats.....	41
6. Comentaris i possibles interpretacions dels resultats	50
7. Proposta de transformació	57
8. Conclusions sobre els objectes de l'estudi	58
9. Valoracions finals	59
10. Bibliografia	61

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Presentacions visuals.....	35
Taula 2. Presentacions verbals.....	36
Taula 3. Resultats Grup 1, presentacions visuals.....	42
Taula 4. Resultats Grup 1, presentacions verbals.....	43
Taula 5. Resultats Grup 2, presentacions visuals.....	45
Taula 6. Resultats Grup 2, presentacions verbals.....	46
Taula 7. Resultats Grup 3, presentacions visuals.....	48
Taula 8. Resultats Grup 3, presentacions verbals.....	49

ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1. Resultats Grup 1, presentacions visuals.....	44
Gràfic 2. Resultats Grup 1, presentacions verbals.....	44
Gràfic 3. Resultats Grup 2, presentacions visuals.....	47
Gràfic 4. Resultats Grup 2, presentacions verbals.....	47
Gràfic 5. Resultats Grup 3, presentacions visuals.....	50
Gràfic 6. Resultats Grup 3, presentacions verbals.....	50

1. Introducció

El Treball de Final de Grau, com és sabut, és un projecte que està orientat al desenvolupament d'una recerca, una intervenció o una innovació, en aquest cas, en l'àmbit de l'educació. És per aquest motiu, i gràcies al guiatge dels mestres de la Universitat, que el TFG esdevé una oportunitat molt bona per aprendre a fer investigacions acadèmiques.

Així doncs, hi ha una sèrie d'aspectes que s'han de tenir en compte per tal de fer una recerca completa i de qualitat. El primer pas és pensar la temàtica d'aquest treball, per tal d'orientar i concretar la investigació. En el meu cas, he realitzat un estudi sobre les pràctiques educatives que es realitzen a educació infantil des d'una perspectiva del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA).

En el moment en què vaig haver de pensar el tema, vaig tenir clar que volia fer-ho sobre la metodologia Multi nivell i/o sobre el DUA, però fins més entrada la investigació no vaig acabar de decidir l'enfocament que li podia donar a l'estudi, tot i que el meu objectiu era fer-lo observacional i dirigit al professorat, doncs, si tot va bé, podré exercir de mestra l'any vinent.

Hi ha multitud d'autors, publicacions i institucions que defensen el Disseny Universal aplicat en general, i també en l'Aprenentatge, però tot i així és una metodologia o plantejament en el qual gairebé no s'aprofunditza a la carrera de mestre, tot i ser un recurs d'inclusió a l'aula.

La investigació consisteix a realitzar una sèrie d'observacions sistemàtiques, amb l'ajuda de dues taules, a una mestra de P-4 d'un centre educatiu públic de Canovelles mentre explica les activitats, per poder conèixer la pràctica educativa real que duu a terme a l'aula, des d'una perspectiva del DUA. Aquest estudi es realitza amb l'objectiu de conèixer si en aquest context existeix una visió del Disseny Universal de l'Aprenentatge, encara que la mestra no sigui conscient.

Finalment, aclarir que tant la part de la metodologia com dels subjectes de la investigació han estat extrets del treball de Mètodes d'Investigació i de la Memòria de pràctiques III respectivament, dels quals sóc l'autora.

2. Propòsits

Aquest Treball de Final de Grau persegueix un seguit de propòsits, els quals estan relacionats amb els objectius, que són:

- a) Analitzar les pràctiques educatives d'una aula d'educació infantil del CEIP Joan Miró de Canovelles a partir d'una taula que analitza la informació que es transmet als infants des d'una perspectiva del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA).
- b) Dissenyar unes propostes de millora basades en els resultats de la taula anterior, i consensuades amb la mestra.

A través d'aquests propòsits, va sorgir també una hipòtesi, que pot ser demostrada o no en el cas d'aquest estudi, però no té les magnituds necessàries per ser confirmada o rectificada de manera contrastada:

- A les aules ordinàries d'educació infantil es fan servir de manera general molts dels ítems que formen les taules tant de presentacions visuals com verbals, per tant, tot i potser no ser conscients d'aquest aspecte, el DUA està present en l'escola.

2.1 Pregunta de recerca

La pregunta de recerca, com és sabut, és necessària per tal de dissenyar i dur a terme una investigació. Aquesta guia i orienta tant la metodologia a emprar com els instruments i els resultats. En el cas d'aquest TFG, la pregunta seria:

- Com són les pràctiques educatives en l'educació infantil del CEIP Joan Miró de Canovelles en relació al Disseny Universal de l'Aprenentatge? Què es podria fer per millorar-les?

2.2 Justificació de l'interès del tema

L'educació inclusiva és un tema molt actual que proporciona a l'alumnat l'oportunitat de conviure i aprendre junts en la mateixa aula sense discriminacions pel que fa a la classe social, econòmica, ètnia, cultura i/o característiques individuals dels infants.

Aquesta visió de l'educació, i de l'escola per a tots i totes, pot variar segons l'opinió i les pràctiques educatives del professorat, per això, els objectius que ens marquem per assolir aniran encaminats cap a la inclusió escolar i als valors que volem transmetre.

Al llarg de la carrera hem anat descobrint diferents metodologies inclusives, però potser en la que hem aprofundit menys ha sigut en el Disseny Universal de l'Aprenentatge, tot i que aquest està contemplat tant a la llei espanyola com a la catalana. M'interessa, doncs, conèixer més sobre aquest enfocament i trobo interessant realitzar una investigació educativa.

Per tant, dins de la inclusió escolar hi ha diverses opinions i pensaments respecte a la metodologia o enfocament que s'hauria de dur a terme a l'aula inclusiva. Per aquest motiu, aquesta recerca serà útil per esbrinar quina és la realitat escolar d'avui en dia pel que fa aquest tema.

Penso que és interessant conèixer quins són els pensaments que segueixen els mestres actuals per desenvolupar les sessions generals a l'aula ordinària amb la totalitat dels infants a l'Educació Infantil, ja que tot i ser el cicle previ a l'ensenyament obligatori, és a dir, a la primària, és una etapa molt important de desenvolupament personal, cognitiu i social dels infants. Per tant, aquest estudi se centrarà en saber si els docents tutors en Educació Infantil es decanten per una metodologia o enfocament del DUA per tal d'afavorir el desenvolupament integral de l'infant i la comprensió de les activitats i els continguts per part de la totalitat d'aquests.

2.3 Objectius

Aquest estudi pretén assolir diversos objectius relacionats amb les pràctiques educatives d'una escola de Canovelles, els quals són:

- a) Analitzar els criteris que compleixen les aules d'educació infantil del CEIP Joan Miró sobre l'exposició de la informació segons el Disseny Universal de l'Aprenentatge.
- b) Elaborar una guia d'orientacions i recomanacions per a la millora de la pràctica del Disseny Universal a les aules d'educació infantil de l'escola analitzada.

3. Marc teòric

En aquest apartat exposarem els principals conceptes que tenen rellevància per tal de contextualitzar i entendre l'estudi realitzat, i que es proposa en els apartats següents.

El marc de l'educació i l'escola inclusiva, així com les funcions del mestre d'educació especial a l'escola ordinària, són essencials per conèixer els pilars d'aquest enfocament metodològic que regeix tant l'escola on s'ha realitzat la investigació, com la visió del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA), objecte d'aquest estudi. També apareix descrit el plantejament del DUA i els principis d'aquest, així com el suport científic que li dóna suport.

Per últim, apareix un breu apunt psicològic sobre els infants de 4-5 anys, per tal de situar el desenvolupament d'aquestes edats, cosa que facilitarà la comprensió de l'estudi.

Cal destacar que en alguns moments apareixen les cites textuais dels documents en anglès acompanyats d'una traducció personal al català. Això és així per tal de concretar més i evitar possibles confusions degudes a la traducció.

3.1 L'educació inclusiva

Educació inclusiva són dues paraules que han anat apareixent molt durant els quatre anys de carrera. Cal precisar i definir el concepte per tal de contextualitzar d'una manera més clara el que comporta aquesta idea.

La UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació i la Cultura) defineix, en la seva guia per a la inclusió (2005) que:

"L'educació inclusiva pot ser concebuda com un procés que permet abordar i respondre a la diversitat de les necessitats de tots els alumnes a través d'una major participació en l'aprenentatge, les activitats culturals i comunitàries i reduir l'exclusió dins i fora del sistema educatiu. L'anterior implica canvis i modificacions de continguts, enfocaments, estructures i estratègies basats en una visió comuna que abasta a tots els nens en edat

escolar i la convicció que és responsabilitat del sistema educatiu regular educar a tots els nens i nenes.”

(UNESCO, 2005, pàg. 14.)

La UNESCO (2005), també determina en aquest document que el propòsit de l'educació inclusiva és aconseguir que tant el professorat com la comunitat educativa en general respectin la diversitat i la concebin com una oportunitat per millorar l'ensenyament i l'aprenentatge.

S. B. Stainback (1999) ve a expressar que l'educació inclusiva és un procés en què tots els infants, sense importar les seves capacitats, raça, gènere, classe social, o qualsevol altre aspecte, tenen l'oportunitat de desenvolupar-se, aprendre i formar part de les aules ordinàries amb la resta dels seus companys i companyes.

M. Ainscow (2005) ve a proporcionar una definició més precisa on es recalca que el procés d'inclusió no té fi, sinó que és un compromís per part de la comunitat educativa d'anar progressant per desenvolupar maneres d'atendre la diversitat present a les aules.

Segons R. Ruiz (2012), la UNESCO (2001) determina "9 regles d'or per la inclusió escolar", les quals són:

1. *"Incloure a tots els alumnes.*
2. *Comunicar-se eficaçment a l'aula.*
3. *Eliminar barreres d'aprenentatge i participació en l'aula.*
4. *Planificar les lliçons de manera que resultin més efectives per a tots/es (accessibilitat al currículum de l'aula).*
5. *Planificar individualitzadament l'accés al currículum de l'aula (pla individualitzat).*
6. *Utilitzar suports específics (ajuts tècniques, etc.) i generals a l'aula.*
7. *Donar ajuda personal individualitzada a l'alumne/a a l'aula".*

(Planificació múltiple i personalitzada del currículum escolar a l'aula inclusiva, 2012, pàg. 53).

R. Ruiz (2012, pàg. 14) especifica que l'Agència Europea per a les Necessitats Educatives Especials (2003, 2005), també proporciona unes orientacions per a la inclusió escolar, les quals són agrupaments heterogenis, ensenyament eficaç, programació individual, i aprenentatge, ensenyament i resolució de problemes de manera cooperativa.

Actualment, la idea d'inclusió no només es pretén desenvolupar en l'àmbit escolar, sinó que també es vol aconseguir una societat que ho sigui. Per tal d'arribar-hi, P. Pujolàs i J. R. Lago (2006) opinen que cal que s'avanci cap a l'escola inclusiva, on tenen cabuda tots, i ningú queda exclòs. L'escola és el lloc on s'eduquen els futurs ciutadans, i on aquests aprendran a conviure.

En aquesta escola, i societat, inclusiva a la qual es vol arribar, és innegable que les persones són diferents, però si no s'inclouen a totes, és quan aquestes esdevenen desigualtats, segons P. Pujolàs i J. R. Lago (2006).

Per tal d'arribar a una societat per a tots i totes, és necessari adaptar l'escola a la diversitat i que aquesta accepti, compregui i visqui les diferències com una característica natural de la condició humana.

Les discapacitats són definides per l'OMS (Organització Mundial de la Salut) com *"un terme general que abasta les deficiències, les limitacions de l'activitat i les restriccions de la participació. Les deficiències són problemes que afecten una estructura o funció corporal; les limitacions de l'activitat són dificultats per executar accions o tasques, i les restriccions de la participació són problemes per participar en situacions vitals. Per tant, la discapacitat és un fenomen complex que reflecteix una interacció entre les característiques de l'organisme humà i les característiques de la societat en la qual viu"*.

La UNESCO (1999) expressa que el terme de discapacitat ha sigut molt canviant durant la història, ja que antigament es creia que aquestes persones eren totalment dependents d'altres i que l'educació no era útil ni necessària. En l'actualitat, però, la tendència de les polítiques socials en aquest aspecte és la d'inclusió i igualtat d'oportunitats, també a l'escola.

La Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat recalca que aquestes han de tenir els mateixos drets que la resta, també pel que fa a les seves identitats lingüístiques i culturals (Article 30, 2008).

P. Pujolàs i J. R. Lago (2006) vénen a expressar que si s'aconsegueix que els alumnes, que són diferents, aprenguin junts a l'aula, no només s'aconseguirà el seu aprenentatge, sinó que també s'adonaran que poden aprendre plegats, que són capaços d'estar junts a l'escola, i que poden conviure tot i les diferències.

J. Cella i J. Palou (2004) tenen l'opinió que és necessari que l'escola doni voltes sobre moltes qüestions i que s'adapti a la dinàmica del temps. Es podria interpretar que l'escola ha de fer un canvi cap a noves direccions, unes que permetin adequar-se al temps actual, que es plantegi què es vol ensenyar i com, i que aconseguixi desenvolupar la totalitat dels infants de la millor manera possible.

La inclusió és un repte molt real i complex, però no impossible, que es basa en la idea que tots els infants poden aprendre amb els recursos i suports necessaris. L'escola hauria de ser l'eina per acabar amb les desigualtats socials i oferir igualtat d'oportunitats per a tothom, per tal que cada persona pugui aconseguir allò que es proposa, sense importar la seva procedència, cultura, classe social, etc., cosa que no implica, però, que tots siguem iguals, concepte que els infants aprenen a l'escola, quan aquesta es basa en la inclusivitat i integració de tots els nens i nenes (R. Aymerich i J. M. Lloró, 2013).

3.2 L'escola inclusiva

L'educació inclusiva es dona en l'escola inclusiva, que P. Pujolàs i J. R. Lago (2006) defineixen com "*aquella en la qual poden aprendre junts, alumnes diferents*".

La UNESCO (2009), coincideix amb aquesta idea, i matisa:

"Una aula inclusiva no acull solament a aquells que les seves característiques i necessitats s'adapten a les característiques de l'aula i als recursos disponibles, sinó que és inclusiva precisament perquè acull a tots els que acudeixen a ella, independentment de les seves característiques i necessitats, i és ella la que s'adapta –amb els recursos materials i humans que facin mancada– per atendre adequadament a tots els estudiants.

Es tracta d'un canvi radical: la pedagogia està centrada en el nen i és l'escola que ha d'adaptar-se, en lloc d'estar centrada a l'escola i que sigui el nen qui hagi d'adaptar-se a ella.

Les escoles inclusives es basen en què: tots els nens i nenes, fins i tot els que tenen discapacitats més severes, han de poder assistir a l'escola de la seva comunitat amb el dret garantit d'estar situats en una classe comuna."

(UNESCO, 2009, pàg. 18)

Aquest aspecte també està reflectit a la LOE (Lei Orgánica de Educación), que parla a la secció primera sobre l'alumnat que presenta necessitats educatives especials. Aquesta llei especifica que:

"Article 73. Àmbit.

S'entén per alumnat que presenta necessitats educatives especials, aquell que requereixi, per un període de la seva escolarització o al llarg de tota ella, determinats suports i atencions educatives específiques derivades de discapacitat o trastorns greus de conducta.

Article 74. Escolarització.

1. L'escolarització de l'alumnat que presenta necessitats educatives especials es regirà pels principis de normalització i inclusió i assegurarà la seva no discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu, podent introduir-se mesures de flexibilització de les diferents etapes educatives, quan es consideri necessari.

L'escolarització d'aquest alumnat en unitats o centres d'educació especial, que podrà estendre's fins als vint-i-un anys, només es durà a terme quan

les seves necessitats no puguin ser ateses en el marc de les mesures d'atenció a la diversitat dels centres ordinaris."

(LOE, 2006)

Tal com apunta l'Agència Europea per al Desenvolupament de l'Educació Especial (2003), una aula inclusiva depèn molt del professorat i de les seves pràctiques educatives:

"Generalment, es pot assumir que l'educació inclusiva depèn principalment del que els professors facin a les aules. Per descomptat, el que fan els professors a les aules depèn de la seva formació, experiència, creences i actituds així com de la situació de la classe, del centre i dels factors externs (intervenció local, regional, política, finançament i altre). No obstant això, és el professorat el que fa possible la integració en la pràctica diària i, a més, és el factor decisiu. La forma en la qual els professors realitzen la inclusió dins de l'aula pot dur-se a terme de diverses maneres."

(AEDEE, 2003, pàg. 9)

3.3 Funcions dels mestres d'educació especial

Segons el Departament d'Educació (2015), els mestres d'educació especial són docents especialistes que, amb les seves hores lectives, permeten a la resta del professorat potenciar diferents aspectes escolars com l'atenció a la diversitat i l'acció tutorial.

Aquests docents han d'ajudar a l'equip de mestres en la planificació i el desenvolupament de les activitats per tal d'aconseguir la participació i els progressos de tot l'alumnat dins l'aula ordinària.

En aquest mateix document s'especifica que, quan sigui necessari, s'ha de fer un treball amb petits grups en situacions d'atenció individual o en altres formes d'agrupament.

Els mestres d'educació especial de les escoles ordinàries tenen com a funcions concretes:

- *"Identificar, amb la col·laboració de l'EAP, les necessitats de suport específic dels alumnes i col·laborar en la concreció del pla d'intervenció.*
- *Col·laborar amb els tutors en l'elaboració dels plans individualitzats, quan l'alumne ho requereixi, i en la preparació d'activitats i materials didàctics que facilitin l'aprenentatge d'aquests alumnes i la seva participació en les activitats del grup classe ordinari.*
- *Donar suport en la participació d'aquests alumnes en les activitats d'aprenentatge dins del grup classe ordinari.*
- *Impartir les activitats i programes específics que requereixin.*
- *Col·laborar en el seguiment i l'avaluació d'aquests alumnes."*

(Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Personal docent, 2015, pàg. 8.)

Pel que fa a la jornada laboral d'aquest tipus de mestres, la Generalitat de Catalunya (2015) estableix que en els centres públics, les hores han d'estar repartides de la manera següent:

- *"30 hores d'atenció directa als alumnes amb necessitats educatives especials, que es faran dins de l'horari lectiu i, si escau, en la franja horària d'acollida als alumnes a l'inici i a la finalització de la jornada escolar i en el temps de migdia.*
- *5 hores per a reunions, coordinació i altres activitats incloses en el projecte educatiu de cada centre.*
- *2 hores i 30 minuts de preparació, formació i reciclatge i altres activitats relacionades amb les seves funcions que no s'han de fer necessàriament al centre."*

(Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Personal d'administració i serveis i professionals d'atenció educativa, 2015, pàg. 11.)

3.4 El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA)

El Disseny Universal es va originar als Estats Units d'Amèrica gràcies a les lleis d'accessibilitat arquitectònica per a persones amb discapacitat, i es refereix a la idea de construir edificis, productes i entorns accessibles tant per a persones amb discapacitat com sense (Dossier 1: Ensenyament Multi nivell, Disseny Universal i Plans Individualitzats).

Amb el temps, es va comprovar que aquest plantejament pot ser útil per a altres àmbits i col·lectius, com l'educatiu, on apareixen tant el "Disseny Universal de l'Aprenentatge" (DUA) com el "Disseny Universal de la Instrucció" (DUI).

"L'objectiu de l'educació al segle XXI no és simplement el coneixement o l'ús de les noves tecnologies, sinó que és el domini del procés d'aprenentatge. L'educació hauria d'ajudar als aprenents a convertir-se en experts: persones que volen aprendre, que saben aprendre estratègicament, i qui, en la seva manera individual i flexible, estan preparats per a una vida d'estudi."

(Traducció pròpia: Universal Design for Learning (UDL) Guidelines: Full-Text Representation, 2011, pàg. 4)

El Disseny Universal de l'Aprenentatge és una metodologia que permet la inclusió, en ajudar en la planificació de les unitats didàctiques així com en el desenvolupament del currículum, per tal de reduir les barreres en l'aprenentatge i aconseguir l'aprenentatge de tots els infants des del principi del procés (Universal Design for Learning (UDL) Guidelines, 2011).

Segons el CAST (2015), *"el Disseny Universal de l'Aprenentatge és un marc que permet millorar i optimitzar l'ensenyament i l'aprenentatge per a totes les persones basat en les teories científiques de com aprenem els humans"*.

"Universal Design for Learning is a set of principles for curriculum development that give all individuals equal opportunities to learn."

UDL provides a blueprint for creating instructional goals, methods, materials, and assessments that work for everyone--not a single, one-size-fits-all solution but rather flexible approaches that can be customized and adjusted for individual needs."

(CAST, 2015)

Això es podria traduir en què el DUA permet crear materials, objectius, mètodes, etc. per a la totalitat de l'alumnat, i que són flexibles per tal d'ajustar-ho a les necessitats individuals dels infants de l'aula, és a dir, és un conjunt de principis que permet desenvolupar el currículum permetent a tots els nens i nenes igualtat d'oportunitats a l'hora d'aprendre (CAST, 2015).

El DUA, segons R. Ruiz (Dossier 1), consisteix en:

- *"Pensar en les necessitats de tot l'alumnat que, a hores d'ara, participa – o que podria ser que en un futur participés- a les aules normals.*
- *Dissenyar el currículum, els materials, els mètodes i els entorns, considerant tot l'abast i les dimensions de les necessitats de tot aquest alumnat.*
- *De manera que es pugui proporcionar suport a cadascun/a dels/de les alumnes, tan apropiadament, i tan consistentment, com sigui possible"*

(CAST, Inc., 2000; Meyer, Pisha y Rose, 1991; Meyer y Rose, 2000; Orkwis y McLane, 1998; Pisha y Meyer, 1998)

3.4.1 Els principis del DUA

Els tres principis del DUA segons l'Universal Design for Learning (UDL) Guidelines (2011), basats en la investigació neurocientífica, són:

- **"Principle I: Provide Multiple Means of Representation** *(the "what" of learning). Learners differ in the ways that they perceive and comprehend information that is presented to them.*

For example, those with sensory disabilities (e.g., blindness or deafness); learning disabilities (e.g., dyslexia); language or cultural differences, and so forth may all require different ways of approaching content. Others may simply grasp information quicker or more efficiently through visual or auditory means rather than printed text. Also learning, and transfer of learning, occurs when multiple representations are used, because it allows students to make connections within, as well as between, concepts. In short, there is not one means of representation that will be optimal for all learners; providing options for representation is essential.

- **Principle II: Provide Multiple Means of Action and Expression** (the "how" of learning). *Learners differ in the ways that they can navigate a learning environment and express what they know. For example, individuals with significant movement impairments (e.g., cerebral palsy), those who struggle with strategic and organizational abilities (executive function disorders), those who have language barriers, and so forth approach learning tasks very differently. Some may be able to express themselves well in written text but not speech, and vice versa. It should also be recognized that action and expression require a great deal of strategy, practice, and organization, and this is another area in which learners can differ. In reality, there is not one means of action and expression that will be optimal for all learners; providing options for action and expression is essential.*
- **Principle III: Provide Multiple Means of Engagement** (the "why" of learning). *Affect represents a crucial element to learning, and learners differ markedly in the ways in which they can be engaged or motivated to learn. There are a variety of sources that can influence individual variation in affect including neurology, culture, personal relevance, subjectivity, and background knowledge, along with a variety of other factors presented in these guidelines. Some learners are highly engaged by spontaneity and novelty while others are disengaged, even frightened, by those aspects, preferring strict routine.*

Some learners might like to work alone, while others prefer to work with their peers. In reality, there is not one means of engagement that will be optimal for all learners in all contexts; providing multiple options for engagement is essential."

(Universal Design for Learning (UDL) Guidelines: Full-Text Representation, 2011, pàg. 5)

La traducció que resumeix aquests principis generals és:

- Principi I: Proporcionar múltiples medis de representació (el "què" de l'aprenentatge):

Consisteix a proporcionar la informació a l'alumnat de diverses maneres, tant si hi ha infants amb discapacitats d'algun tipus a l'aula o amb problemes d'aprenentatge com si no, ja que cada persona capta la informació de manera més fàcil de maneres diferents; alguns ho fan a través del text i altres de mitjans audiovisuals o auditius. A més, les diferents representacions permeten fer connexions entre els conceptes.

- Principi II: Proporcionar múltiples medis d'acció i d'expressió ("com"):

L'alumnat també és diferent pel que fa a la forma en què poden expressar allò que saben. Alguns poden ser capaços d'expressar-se bé a través del text, altres a través de la parla, etc. Les diferents maneres d'acció i expressió han d'estar presents per tal de proporcionar l'opció òptima per a cada estudiant.

- Principi III: Proporcionar múltiples medis de comprensió ("per què"):

La forma en què l'alumnat es motiva o s'activa per a l'aprenentatge és també diferent, i representa un element essencial per a aquest. Mentre alguns els interessa molt una activitat quan aquesta és espontània i innovadora, altres prefereixen la rutina, igual que passa amb les agrupacions, doncs hi ha infants que prefereixen treballar individualment i altres en grup.

(Traducció pròpia: Universal Design for Learning (UDL) Guidelines: Full-Text Representation, 2011, pàg. 5)

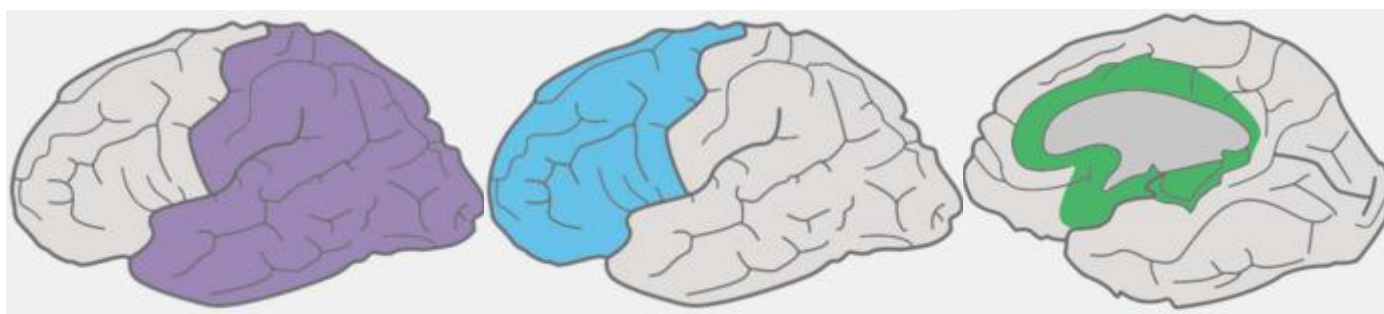
R. Ruiz (2012) fa una classificació sobre els principis generals del Disseny Universal, que es poden aplicar també al DUA:

- *Ús equitatiu: Proporciona significats a tots/es, eliminant estigmatització, garantint privacitat, equitat i, sobretot, dissenys atractius per a tots els usuaris.*
- *Ús flexible: Possibilita l'elecció de metodologies proporcionant adaptabilitat a l'usuari i a l'espai.*
- *Ús simple i intuïtiu: Elimina complexitats innecessàries i genera retroalimentació positiva durant i després de les tasques.*
- *Informació perceptible: Aporta, a través d'informació multi – modal i redundant, contrast entre allò essencial i allò secundari.*
- *Tolerància a l'error: Minimitza els efectes aleatoris i adverteix dels possibles errors.*
- *Baix esforç físic: Ajuda a mantenir una posició adient, proporciona una utilització raonable de l'esforç físic i minimitza les accions repetitives i continuades.*
- *Mesures i espais apropiats: Aporta una línia clara de visió, una posició còmoda i un espai adient per a possibles atencions individualitzades."*

(Dossier 1: Ensenyament Multi nivell, Disseny Universal i Plans Individualitzats, 2012, pàg. 36)

3.4.2 El DUA: un enfocament científic

Cada individu té habilitats, necessitats i interessos diferents a l'hora d'aprendre, i la neurociència ha determinat que aquestes diferències són úniques, i depenen de tres zones del cervell (CAST, 2015):

1. "Què"

2. "Com"

3. "Per què"

1. Xarxes de reconeixement: Part del cervell que obté i categoritza la informació.
2. Xarxes de planificació: Forma en la qual s'organitzen les idees.
3. Xarxes afectives: Relacionades amb la motivació, amb la forma en què s'interessen de les coses.

3.4.3 Beneficis del DUA

El DUA es basa en la variabilitat de l'alumnat com a centre d'atenció per al seu aprenentatge, i fa que els plans d'estudis actuals siguin més accessibles per a tothom. Es refereix a un procés pel qual aquest currículum està dissenyat des d'un principi per atendre les diferències individuals (Universal Design for Learning (UDL) Guidelines, 2011).

3.5 Psicologia del desenvolupament

La psicologia del desenvolupament és l'encarregada d'estudiar els canvis que es duen a terme des del moment de la gestació fins a la mort d'una persona, és a dir, investiga sobre les pautes de creixement, de canvi i d'estabilitat que es duen a terme al llarg de la vida humana, tal i com especifica Stassen (2007).

Segons Stassen (2007), el psicòleg francès Wallon defensa en la seva teoria que el desenvolupament de l'infant no prové de l'assoliment de determinats ítems que s'han de dur a terme d'una determinada manera, sinó que aquest procés no és exacte. En la seva teoria, es diferencien diferents etapes del desenvolupament de la personalitat, les quals són rellevants per tal de proposar activitats adequades al moment evolutiu dels infants. L'alumnat de P-4 estaria, en general, en l'estadi següent:

- Estadi del personalisme, que va dels 3 als 6 anys aproximadament, i que es caracteritza perquè hi ha més importància de la part afectiva sobre la cognitiva. S'inicia amb la crisi de personalitat, als 3 anys, durant la qual l'infant sol negar-se a allò que li diu l'adult. Cap als 5 anys, als infants els sol agradar imitar a l'adult tant en els rols que adopten com amb les actituds socials.

Stassen (2007), pel que fa a Erikson, defensa que en la seva teoria els nens i nenes es desenvolupen en un ordre per etapes, i que la finalització d'una manera correcta de cada una d'aquestes proporciona a l'infant una personalitat sana. Pel contrari, si una etapa es completa de manera incorrecta, això pot donar lloc a dificultats per acabar les altres.

Segons la seva teoria del desenvolupament psicosocial, els infants estarien a l'etapa d'Iniciativa-Culpa, dels 3 als 6 anys, on els infants comencen a prendre la iniciativa, és a dir, planegen activitats, inventen jocs, inicien activitats, i dirigeixen als seus companys i companyes durant el joc.

Inversament, si aquesta tendència es veu frustrada amb la crítica o el control, els nens i nenes poden sentir culpabilitat.

Pel que fa al desenvolupament cognitiu dels nens i nenes d'aquestes edats, Stassen (2007) defensa que segons el psicòleg Piaget, els infants d'entre 2 i 6 anys es troben en l'anomenat període pre-operatori, és a dir, que els infants utilitzen el pensament simbòlic per entendre el món que els envolta, així com el llenguatge verbal per fer-ho. Així doncs, usen aquest aspecte en el dibuix, el joc i el llenguatge. En aquesta etapa apareix, amb molta importància, el joc simbòlic, per tant, cal proporcionar als infants espais físics i de temps per tal que el puguin dur a terme.

Sobre el seu desenvolupament motriu gruixut, Feldman (2007) especifica que els infants d'aquestes edats ja tenen un control postural madur, i això els hi permet fer moviments i accions més precises que en edats anteriors, com aixecar-se, seure, saltar, caminar, córrer, botar una pilota, mantenir l'equilibri amb un peu, llençar la pilota dins un cubell, etc. La motricitat fina és, en canvi, més difícil de dominar, ja que requereix més concentració i esforç, tot i que està molt relacionada amb el nivell maduratiu de l'infant. Pel que fa a la manera d'utilitzar el llapis, és ja comú que l'agafin fent la pinça.

Generalment, els infants de 4-5 anys usen sempre la paraula per expressar-se, i ja comencen a usar estructures i temps verbals més complexos, i el nivell de comprensió és cada vegada més elevat.

4. Metodologia

La metodologia és la forma en què s'enfoquen els problemes a investigar i com es busquen les respostes a aquests (Quecedo i Castaño, 2003). Segons Martínez (2007), concretament la metodologia de la recerca educativa es tracta dels procediments d'observació i pràctics que determinen una investigació científica per tal de millorar la pràctica educativa.

"La finalitat de la recerca en Educació és conèixer (descriure, comprendre) amb certa precisió una determinada realitat educativa, les seves característiques i funcionament, així com la relació que existeix entre els elements que la configuren. Això facilita posteriorment, si és el cas, fer valoracions i diagnòstics adequats de la mateixa, així com certes prediccions del seu futur funcionament, i identificar els factors que causen en ella determinats efectes. Aquestes possibilitats que brinda la recerca sentin les bases per a la intervenció educativa, que té com a finalitat actuar sobre una situació per millorar-la."

(Martínez, 2007, pàg.18)

Els elements fonamentals de la metodologia, segons Moreno (2007), inclouen la investigació com a activitat o com a procés, la ciència com a coneixement teòric i sistematitzat, i el mètode científic com a medi aplicat a la investigació. D'aquesta manera, és com s'aconsegueixen els resultats científics que finalment esdevindran ciència.

Aquesta recerca científica cal que sigui rigorosa i objectiva. És necessari emprar un mètode científic per tal d'aconseguir un coneixement precís i científic de la realitat en la qual s'ha fet la investigació (Martínez, 2007).

"Expressat d'una manera resumida, aquest mètode científic consisteix en un procés que tanca un conjunt d'operacions ordenades que parteixen de la identificació del tema o problema a investigar i continuen amb la planificació i disseny de la recerca, donant pas posteriorment a l'execució o realització de la mateixa, per concloure amb una fase d'interpretació i reflexió que porta a establir el significat i conclusions sobre l'analitzat, les

potencialitats i limitacions de la situació educativa investigada, i les possibles actuacions de millora que s'estimen adequades per a la mateixa."

(Martínez, 2007, pàg.18)

Investigar comporta que hi hagi un paradigma, que es defineix com: *una visió particular del món que té una determinada comunitat científica, i de com estudiar-ho científicament* (Martínez, 2007, pàg.30).

Un cop feta la contextualització sobre la metodologia, esmentar que en aquest apartat queda recollit allò que ha comprès la meva investigació.

Això implica explicar el mètode d'investigació emprat, l'instrument que he escollit, el procediment de l'estudi, els subjectes i context de la investigació, i la preparació dels permisos, doncs, com és sabut, per obtenir la informació necessària per a l'estudi, és fonamental tenir el consentiment per part de la direcció de l'escola i dels mestres implicats en aquest.

4.1 Aspectes generals

Pel que fa a la recerca educativa, hi ha tres línies o paradigmes bàsics: la recerca empirista-positivista, de caràcter quantitatiu; la fenomenològica o etnogràfica, de caràcter qualitatiu; i la socio-crítica, vinculada a la recerca en l'acció (Martínez, 2007).

La investigació emprada en aquest treball pertany a l'enfocament qualitatiu, on la importància la tenen els descobriments dels fets i de com van succeint les coses. A més, es tenen en compte per a l'anàlisi no només allò observable, sinó els processos no observables de manera directa (Martínez, 2007).

Concretament en aquesta recerca educativa, es realitza un estudi de cas que, segons Martínez (2007), és aquell que es duu a terme sobre una realitat concreta i singular. Pot realitzar-se sobre un individu, sobre tot el grup-classe, una aula, un recurs, una escola, etc. Té la intenció de descriure, conèixer i comprendre.

Es poden realitzar, com en el cas de la meua investigació, a la mateixa vegada que es recullen les dades, a través de l'observació, en estudiar-se el tipus d'informació que transmet la mestra a l'alumnat durant diferents activitats d'ensenyament/aprenentatge realitzades a l'aula.

Els estudis de cas tenen com a objectiu intervenir sobre algun context que cal transformar o millorar, i no persegueixen generalitzar els seus resultats, doncs cada cas és únic (Martínez, 2007).

4.2 Opcions metodològiques en l'estudi

Per tal de dur a terme la investigació, cal determinar quines seran les opcions metodològiques i els instruments de la investigació.

El fet d'observar és un procés intencionat que utilitza procediments diversos que donen resposta a uns objectius, el principal dels quals és buscar informació sobre l'entorn, i a un programa concret de treball. Tal com diuen Coll i Onrubia (1999), es tracta d'una observació en què hi ha una relació entre allò que hem observat i les possibles explicacions que ho justifiquen.

Segons Anguera (1988), l'observació a l'aula ha de ser una eina de treball diària, per tant, és un instrument vàlid pel professorat, tant per realitzar una avaluació continuada com per conèixer diferents aspectes sobre l'aula, però també és una molt bona tècnica per a la investigació, ja que el seu objectiu principal és el de fer l'anàlisi del comportament d'un o més individus.

L'observació a l'escola hauria de ser un procés habitual i quotidià per a les mestres. Aquesta és fonamental per millorar la qualitat dels processos d'ensenyament/aprenentatge.

Aquesta observació en un context d'investigació escolar hauria de ser intencionada, específica i sistemàtica, és a dir, que requereix una planificació prèvia que permeti delimitar i recollir aquella informació que ens resulti més útil per allò que estem investigant (Cots i Roig, 1998).

Per tal que l'observació sigui més útil i precisa, hauríem de tenir en compte alguns camps d'observació, tal com descriuen Funes i Roig (1985):

- Observar l'infant com a individu, és a dir, tenir en compte els aspectes personals i individuals dels infants.
- Observar l'infant com a membre d'un grup, quan el nen o nena està dins d'un grup-classe, que és el seu lloc d'actuació, per això, cal atorgar-li importància i observar-lo.
- Observar al grup familiar, és a dir, observar a la família per tal d'entendre els comportaments i les actituds de l'infant estudiat.
- Observar el medi, cosa que implica observar l'entorn del nen/a així com la influència que aquest exerceix en ell/a.
- Observar la mateixa escola vol dir tenir present l'escola, és a dir, observar l'equip de mestres i les seves actuacions a l'aula, així com el funcionament del centre.
- Observar als infants que no aprenen significa aprofundir en les dificultats en l'aprenentatge dels infants per determinar la causa.

El Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (1988) divideix aquesta tècnica de recollida de dades en dos tipus d'observacions:

- Sistemàtica: Aquest tipus d'observació és pautada i, tal com s'especifica anteriorment, implica un treball previ per tal de determinar els aspectes i el context que es vol observar, planificar les situacions d'observació i elaborar un registre o un instrument d'observació específic.

Aquests instruments són:

- o Diari de classe: És una tècnica que requereix temps i dedicació, però que permet anotar en algun moment puntual una situació o conducta d'interès, o anotar-ho tot al final del dia per tenir un recull complet.

- Taules d'observació/pautes d'enregistrament de conductes: És un recurs de recollida de dades que permet obtenir informació específica del que es vol observar, sempre i quan es faci una bona tria d'allò que és rellevant i del que no. Com a avantatge cal recalcar que no interromp la classe, però per un altre costat costa generalitzar els resultats obtinguts.
- Escales estimatives: Es tracta d'un llistat de conductes que ens interessa observar, però indicant també el grau d'assimilació de l'infant en termes qualitius, és a dir, sí/no, sempre/a vegades/mai, molt/poc/gens...).
- Asistemàtica: Aquesta és una tècnica menys formal perquè no és pautaada ni objectiva, però en certes ocasions pot ser útil, sobretot per complimentar la primera, ja que proporciona informació sobre comportaments espontanis i significatius dels infants que es poden donar en un moment determinat. Així doncs, permet recollir dades que potser no teníem previstes, però que són d'utilitat per a l'estudi. Com és un tipus d'observació més espontània, cal portar una llibreta per anotar les conductes, o es pot recollir tot al final del dia en un diari de classe.

Així doncs, segons l'objectiu que ens plantejem i el procés que seguim, el tipus d'observació que fem servir pot variar. Fuentes (2011) fa una classificació diferent de l'anterior, però que està dins la sistemàtica:

- Observació directa/indirecta: És directa quan l'investigador té contacte amb allò que vol investigar, en canvi, és indirecta quan la informació la rep a través d'observacions alienes.
- Observació participativa/no participativa: En el primer tipus d'observació, la persona investigadora està dins el context i l'ambient quotidià dels infants que vol estudiar, per tant, s'observa mentre es participa en l'activitat pròpia del grup que s'està estudiant. La no participativa consisteix a observar sense intervenir.

- Observació estructurada/no estructurada: L'observació estructurada és aquella sistemàtica, i qualsevol observació científica hauria de ser-ho, ja que ha de ser prèviament planificada, a diferència de la no estructurada, que no està pensada amb anterioritat.
- Observació de camp/de laboratori: L'observació de camp té cabuda en el context real on succeeixen els fets que es volen observar, com és el cas de l'àmbit de l'educació, en canvi, la de laboratori es duu a terme en espais preestablerts i amb grups determinats.
- Observació individual/de grup: L'observació individual és duu a terme per una sola persona, però en la de grup les observacions les fan diferents investigadors. Poden fer servir diverses tècniques de recollida de dades i observar en el mateix moment per tal de contrastar-les.

En el meu estudi, faré ús d'una observació sistemàtica sobre el camp d'observació de la mateixa escola, que implica observar la mestra i les seves actuacions a l'aula.

Per a realitzar-ho, empraré l'instrument de les taules d'observació, i les característiques són: observació directa, participativa, estructurada, de camp i, per últim, individual.

4.3 Desenvolupament de l'estudi

4.3.1 Participants

L'estudi se centrarà en la pràctica educativa d'una mestra de P-4 d'una escola pública, en aquest cas, del CEIP Joan Miró de Canovelles, des de la perspectiva del Disseny Universal de l'Aprenentatge pel que fa a la transmissió de la informació tant visual com verbal.

En aquest cas, la investigació anirà destinada al professorat tutor o tutora de l'etapa d'educació infantil de l'escola en qüestió, encara que podria ser aplicat a qualsevol poble, ciutat o comunitat autònoma, depenent de l'extensió de l'estudi. Per tant, aquest estudi servirà per poder comprovar els resultats sobre com es proporciona als infants la informació tant inicial com durant l'activitat en aquest context.

L'estudi que realitzaré va relacionat amb els mestres i les seves pràctiques educatives, i no tant en el comportament dels infants més enllà de centrar-me en si entenen o no allò que se'ls explica.

Abans de realitzar les observacions, vaig passar un temps de pràctiques, amb la qual cosa, vaig poder fer-me una contextualització tant del funcionament de l'escola com de la mestra i els infants.

4.3.2 L'escola: context general

1. El CEIP Joan Miró està situat a la comarca del Vallès Oriental, concretament a Canovelles, al barri de Can Diviu, als afores de la ciutat. Aquest barri té un índex de població més baix que altres de la ciutat, i està format majoritàriament per famílies de classe treballadora.
2. L'escola forma part dels centres públics de Catalunya, per tant, la seva titularitat pertany al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
3. Consta d'un edifici principal compost per tres plantes, i dos mòduls col·locats més recentment degut a la necessitat de nous espais per atendre a l'alumnat. Disposa, també, de dos patis separats, un per educació infantil, i l'altre per primària.
4. Acull a infants de segon cicle d'educació infantil, és a dir, a nens i nenes d'entre 3 i 6 anys, que tenen les seves aules a la planta baixa, i a tot el cicle de primària, que estan repartits entre la primera i la segona. Té una sola línia, és a dir, només hi ha una aula per curs.
5. L'horari lectiu és de 9 a 12:30 del migdia, i de 15 a 16:30 a la tarda, però també s'ofereix servei de menjador i acollida matinal.
6. Es declara catalana, per tant, la llengua pròpia del centre és el català.
7. L'equip humà de l'escola està format per mestres tutors i tutores, especialistes, tècniques en educació infantil, la cap d'estudis, el director, el personal de menjador, el de neteja i administratiu, i la conserge.

8. És una escola que es declara inclusiva, tot i que en el seu PEC no hi ha cap apartat específic que parli sobre això, ja que és una qüestió de perspectiva: s'atenen tant a infants amb necessitats educatives especials com a la resta. Pel que fa als infants amb n.e.e, l'atenció es fa la major part del dia a l'aula, tot i que també dediquen estones a donar suport fora de l'aula ordinària.

9. L'escola disposa d'un espai setmanal reservat els dilluns per tal de poder abordar la col·laboració amb el tutor o tutora en la planificació i desenvolupament del PI (Pla Individualitzat) i suport a les famílies. Els plans es revisen cada any, tot i que es poden fer modificacions i ampliacions sempre que es cregui necessari.

10. El suport individualitzat se sol fer fora de l'aula ordinària, a l'aula d'Educació Especial, tant a educació infantil com primària per tal de fer un treball més centrat en l'infant. Així doncs, l'alumnat que es considera necessari fer un reforç, normalment van amb la mestra d'Educació Especial en les àrees de llengua i matemàtiques, però mai en les específiques (música, anglès i educació física) per tal de fer un treball més ajustat a les seves necessitats. S'intenta treballar els mateixos temes/continguts que la resta del grup, però adaptant-los segons el PI, i no estan fora de l'aula més d'una hora diària.

11. El suport dins de l'aula es duu a terme a través de la vetlladora assignada als infants amb dictamen, i a infantil també hi ha una TEI (Tècnica en Educació Infantil) que realitza suport. La mestra d'Educació Especial també entra a l'aula per tal de fer un suport a la mestra tutora, tot i que actualment dedica aquestes sessions a fer educació especial amb els infants que ho necessiten fora d'ella.

4.3.3 L'aula

1. Com a dades d'interès pel que fa a l'aula i a aquest treball, i que són significatives a l'hora de conèixer al grup, cal dir que a l'aula de P-4 del CEIP Joan Miró, anomenada "Els pollets" hi ha 26 infants, 18 nens i 8 nenes.

2. La mestra tutora rep el suport d'altres professionals en alguns moments del dia: una alumna en pràctiques del cicle formatiu de grau mitjà d'atenció a persones en situació de dependència, la tècnica en educació infantil, i la mestra d'educació especial.

3. Els infants tenen edats semblants, però uns mesos de diferència fan que hi hagi un desenvolupament i uns interessos diferents, i que alguns es trobin en un estat, mentre que la resta estiguin en un altre.

- Desenvolupament cognitiu: els infants fan joc simbòlic, ja sigui a la cuineta o amb les nines, i utilitzen el simbolisme, ja que fan servir objectes diferents per representar altres. A més, alguns infants ja planegen i inicien activitats, i inventen jocs amb els seus companys i companyes.

4. Els infants es mostren, en general, bastant independents de la persona adulta, només recorren a la mestra si necessiten ajuda o si tenen algun problema. Es pot observar, però, que sembla un grup al qual li costa prestar atenció a les explicacions que fa la mestra i a les narracions dels contes.

5. Pel que fa al llenguatge, hi ha un grup d'infants que l'utilitza per relacionar-se tant amb els companys com amb els adults, per tant, com a via de comunicació, tot i que normalment ho fan en castellà. Però hi ha un nombre considerable d'infants (7 nens i nenes) que no parlen gairebé res: poc amb els seus companys i companyes, i pràcticament res amb els adults i, si ho fan, és en castellà i fent frases senzilles.

6. Es mostren, en general, un grup mogut i amb molta energia. La seva motricitat gruixuda sembla ser bona, ja que mostren un control postural correcte i els seus moviments semblen controlats. Pel que fa a la motricitat fina, la gran majoria agafa el llapis fent la pinça, però hi ha un infant que no la fa, sinó que agafa el llapis amb el puny. Tot i això, té molta precisió a l'hora d'escriure, dibuixar i pintar.

7. Tots els nens i nenes duen a terme les activitats rutinàries que ha establert l'escola, com fer fila al pati abans d'entrar a l'escola, penjar tant la jaqueta com la motxilla en arribar a l'aula, etc.

8. El control d'esfínters està majoritàriament assolit per la totalitat d'infants, i demanen per anar al lavabo quan ho necessiten, tot i que de tant en tant hi ha algun infant al qual se li escapa el pipí.

4.3.4 La mestra d'Educació Especial

Les funcions que realitza la mestra d'Educació Especial del CEIP Joan Miró en comparació a les que especifica el Departament d'Educació (2015) són:

- *Identificar, amb la col·laboració de l'EAP, les necessitats de suport específic dels alumnes i col·laborar en la concreció del pla d'intervenció.*

És l'encarregada de coordinar els mitjans necessaris per a la realització dels PI (Plans Individualitzats), on participen el tutor o tutora, la mestra d'educació especial i, en aquest cas, el psicopedagog de l'EAP, que té la funció de fer la valoració de l'infant i de coordinar els diferents serveis, així com d'assessorar tant a les famílies com a l'equip de mestres i reunir-se amb ells cada setmana. Per tal d'aprovar un PI, sempre es necessita la signatura de les famílies, amb la qual cosa, estan sempre informades sobre el procés i formen part de la seva elaboració.

- *Col·laborar amb els tutors en l'elaboració dels plans individualitzats, quan l'alumne ho requereixi, i en la preparació d'activitats i materials didàctics que facilitin l'aprenentatge d'aquests alumnes i la seva participació en les activitats del grup classe ordinari.*

Ella és qui prepara els materials necessaris per a afavorir l'aprenentatge dels infants amb n.e.e. tant dins com fora de l'aula, i la persona que assessora al professorat de l'escola en temes d'inclusió a l'aula, o d'altres, quan aquests tenen algun dubte o preocupació.

- *Donar suport en la participació d'aquests alumnes en les activitats d'aprenentatge dins del grup classe ordinari./- Impartir les activitats i programes específics que requereixin.*

Té la funció d'atendre d'una manera més individualitzada als infants amb necessitats educatives especials i/o amb dificultats en el procés d'aprenentatge. Ho fa, normalment, fora de l'aula ordinària del nen o nena, emportant-se a l'infant que ho necessita juntament amb altres, que pot ser que també necessitin un reforç o infants que tenen un nivell més alt per tal que es puguin ajudar mútuament, és a dir, fa grups heterogenis, fins i tot entre infants de diferents cursos.

- *Col·laborar en el seguiment i l'avaluació d'aquests alumnes.*

La mestra d'Educació Especial està present durant les avaluacions trimestrals de tots els infants i de tots els cursos, i proporciona la seva visió tant del grup-classe com de cada alumne.

4.3.5 Instruments

Per elaborar una bona observació, és necessari tenir presents alguns dels diferents criteris/fases de planificació que són, tal com recalca Anguera (1989), els següents:

- Formulació d'un problema: Abans de començar amb la observació, és molt important formular el problema/pregunta que es vol investigar, i que és el per què estudiem aquell problema, per tal de tenir clar què és allò que cal veure, sempre tenint en compte que hi ha aspectes que no són observables.
- Recollida de dades: Pel que fa a la recollida de dades, cal decidir quins instruments són més adequats per realitzar les observacions que ens hem plantejat. Els més comuns són les notes de camp i les pautes d'observació.

Aquests dos ítems són els que hem de tenir en compte per fer el disseny de l'instrument. En el meu cas, el més adequat són dues taules d'observació que recullen aspectes sobre com es dona la informació als infants, tant de manera visual com verbal:

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama					
b) esquema					
c) xarxa					
d) organitzador gràfic jeràrquic					
e) taula					
f) quadrícula					
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol					
b) objecte real					
c) il·lustració					
d) model					
e) diagrama					
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula					
a) tira projectable (d'imatges)					
b) vídeo					
c) diapositives					
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic					
b) demostració amb objectes mòbils					
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals					
b) esbossos					

Taula 1. Presentacions visuals

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum					
b) fragment					
c) organitzador avançat					
d) organitzador posterior					
e) Indicacions sobre l'organització					
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia					
b) sinònim					
c) antònim					
d) exemple					
e) comparació					
f) metàfora					
g) símil					
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals					
b) successos (o fets) passats					
c) successos (o fets) futurs					
d) històries fictícies					
e) escenari hipotètic					
f) història personal					
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol					
b) representació (o descripció) dramatitzada					
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims					
b) paraules clau					

Taula 2. Presentacions verbals

Aquestes taules estan extretes del "Dossier de treball 1 de l'assignatura: Ensenyament Multi nivell, Disseny Universal i Plans Individualitzats" impartida per Robert Ruiz Bel, del Màster en Educació Inclusiva. Es tracta d'un instrument basat en aportacions de M. L. Wehmeyer (2002).

A efectes del desenvolupament d'aquest Treball de Final de Grau, són taules que s'han pogut validar com a instrument per aquesta recerca, a través d'un grup d'experts del Grup de Recerca en Atenció a la Diversitat (GRAD) de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

Les taules, doncs, presentades anteriorment, són el resultat d'aquest procés a través del qual s'hi ha afegit les definicions, en forma de glossari, que es presenten en aquest document.

Aquesta addició permet a les persones que responen al qüestionari, una guia per reduir les possibles dificultats d'interpretació que aquestes puguin crear. Les definicions són:

Pel que fa als termes sobre "Presentacions visuals", el glossari és el següent:

- Organigrama: Representació esquemàtica dels diferents elements d'una empresa o organització, amb les seves funcions i la relació que hi ha entre ells. (DIEC)
- Esquema: Conjunt de les línies o les idees principals d'una teoria, d'un discurs, d'un projecte, etc. (DIEC)
- Xarxa: Sistema de relacions. (DIEC)
- Organitzador gràfic jeràrquic: Donar una estructura per ordre de preeminència a partir d'imatges o de dibuix.
- Taula: Quadrícula que conté informació resumida sobre el tema.
- Quadrícula: Conjunt de quadrats que resulta de tallar-se perpendicularment dues sèries de rectes paral·leles. (DIEC)
- Símbol: Element sensible que es pren com a signe figuratiu d'un altre per raó d'una analogia que l'enteniment percep entre ells o d'una convenció. (DIEC)
- Objecte real: Cosa material en tant que s'ofereix als nostres sentits. (DIEC)

- Il·lustració: Dibuix.
- Model: Allò que ha de servir d'objecte d'imitació. (DIEC)
- Diagrama: Representació gràfica que mostra l'arranjament de les parts d'alguna cosa. (DIEC)
- Pel·lícula: Obra cinematogràfica. (DIEC)
- Tira projectable (d'imatges): Conjunt d'imatges que es projecten a la pissarra.
- Vídeo: Tècnica d'enregistrament i de reproducció, mitjançant suport magnètic, de la imatge i del so. (DIEC)
- Diapositives: Fotografia positiva obtinguda sobre una pel·lícula transparent que es pot projectar amb l'ajut d'aparells especials. (DIEC)
- Moviment o gest físic: Acció per la qual un cos o alguna de les seves parts canvia de lloc o de posició. (DIEC)
- Demostració amb objectes mòbils: Representació del que s'explica o del que cal fer a través d'objectes que es mouen.
- Imatges visuals: Cosa que en representa exactament una altra. (DIEC)
- Esbossos: Primera forma imperfecta d'una estàtua, d'una pintura, d'una composició. (DIEC)

Pel que fa a les "Presentacions verbals", el glossari és el següent:

- Resum: Exposició resumida d'un assumpte, d'una matèria, etc. (DIEC)
- Fragment: Tros d'una cosa. (DIEC)
- Organitzador avançat: Exposar informació sobre què es farà abans de realitzar-ho.
- Organitzador posterior: Fer un resum sobre què s'ha fet després de realitzar-ho.
- Indicacions sobre l'organització: Explicar com s'ha de realitzar una activitat, els passos a seguir, etc.
- Analogia: Relació de semblança entre dues o més coses diverses per algunes característiques comunes. (DIEC)

- Sinònim: Que té el mateix significat que un altre mot, encara que pugui diferir en altres valors funcionals dins un enunciat concret. (DIEC)
- Antònim: Que té un significat directament oposat al d'un altre mot. (DIEC)
- Exemple: Fet que se cita com a suport d'una asserció. (DIEC)
- Comparació: Acció de comparar dos o més objectes a fi de determinar llurs punts de semblança o de dissemblança. (DIEC)
- Metàfora: Figura retòrica que consisteix a emprar un mot que expressa literalment una cosa per a expressar-ne una altra que té una certa semblança amb aquella. (DIEC)
- Símil: Cosa semblant a una altra. (DIEC)
- Successos (o fets) actuals: Esdeveniments que estan passant.
- Successos (o fets) passats: Esdeveniments que ja han passat.
- Successos (o fets) futurs: Esdeveniments que encara no han passat.
- Històries fictícies: Narració ordenada de ficció, que no té sinó una realitat de convenció. (DIEC)
- Escenari hipotètic: Situació fictícia que exemplifica el que s'explica.
- Història personal: Narració ordenada i verídica dels esdeveniments relatius a una persona. (DIEC)
- Jocs de rol: Joc en el qual les persones que hi participen representen els diversos personatges d'una aventura o acció. (DIEC)
- Representació (o descripció) dramatitzada: Escenificació del que s'explica.
- Acrònims: Abreviació formada amb lletres o segments inicials o finals extrets dels mots que componen una frase. (DIEC)
- Paraules clau: Paraula que serveix per a caracteritzar el context en què surt. (DIEC)

4.3.6 Procediments

Com és ben sabut, per tal de dur a terme una investigació, l'elecció del procediment és molt important, i dependrà del tipus d'estudi i de la finalitat que persegueixi, així com de la informació que es vulgui obtenir (Martínez, 2007).

El disseny d'estudi que he triat per a la meua investigació científica ha estat el paradigma empirista-positivista. Aquest fonament consisteix a fer un estudi de persones durant un cert període de temps mitjançant l'observació amb dades empíriques recollides a través de procediments de mesuratge (Martínez, 2007).

L'estudi es basa en l'observació de la pràctica educativa d'una mestra d'educació infantil, concretament de P-4, per tal d'extreure conclusions sobre com és aquesta en relació al Disseny Universal de l'Aprenentatge.

A continuació, exposo el procés de recollida de dades i els passos que s'han seguit per aconseguir l'anàlisi i les conclusions de la investigació.

Primerament, vaig haver de donar a conèixer a l'escola on estava fent les pràctiques III, el CEIP Joan Miró de Canovelles, el propòsit del meu estudi així com en què consistia i què hauria de fer allà. Vaig parlar amb la direcció del centre, doncs, que em va donar el seu vistiplau, i després amb la mestra tutora que seria el centre del meu estudi, la qual també va acceptar. Després, els vaig entregar el full de presentació comproment-me que tota la informació obtinguda durant l'estudi seria utilitzada únicament pel meu Treball de Final de Grau (vegeu annex 1).

Les observacions van durar quatre setmanes (inici: 22/02/2016, final: 18/03/2016), i seguien la programació real per a aquells dies, és a dir, la docent no va haver de modificar les seves sessions.

Vaig realitzar una observació al dia, de diferent durada, ja que vaig observar diferents tipus d'activitats, des d'explicacions puntuals, a diverses fitxes passant també per tallers. Això ho vaig fer així, ja que d'aquesta manera podia contrastar el tipus d'informació que es dóna segons l'activitat, i observar si aquesta varia, i perquè segons el dia predominaven més un tipus que un altre.

5. Anàlisi dels resultats

Per tal d'obtenir resultats, i per aconseguir que l'anàlisi sigui el més complet possible, hem fet un buidatge de les dades obtingudes a partir dels instruments utilitzats durant la investigació.

A l'hora d'analitzar els resultats de la investigació, hem cregut convenient dividir les observacions segons el tipus d'activitat, ja que depenent d'aquesta es poden utilitzar majoritàriament uns recursos verbals i visuals diferents, per tant, trobem que d'aquesta manera els resultats són més ajustats a la realitat de l'aula.

Primerament, hem classificat les activitats en tres grans grups:

- a) activitats en què l'explicació té com a objectiu realitzar un exercici escrit (Grup 1)
- b) explicacions per repassar i recordar la informació (Grup 2)
- c) tallers i/o activitats de caràcter manipulatiu (Grup 3)

Després, ha calgut fer un recompte del número de vegades en què s'ha realitzat una de les accions de la taula en comparació al nombre total de sessions del grup per tal de conèixer la freqüència en què apareix aquesta.

Els resultats es presenten a continuació:

El Grup 1 comprèn 8 activitats en les quals la mestra fa explicacions per tal de realitzar uns exercicis escrits (vegeu annex 2):

Presentacions VISUALS	Freqüència	Percentatges
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació	2/48	4%
a) organigrama	0/8	0%
b) esquema	0/8	0%
c) xarxa	0/8	0%
d) organitzador gràfic jeràrquic	0/8	0%
e) taula	2/8	25%
f) quadricula	0/8	0%
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació	16/40	40%
a) símbol	1/8	12'5%
b) objecte real	1/8	12'5%
c) il·lustració	7/8	87'5%
d) model	7/8	87'5%
e) diagrama	0/8	0%
3. Ajudar a comprendre les descripcions	2/32	6%
a) pel·lícula	0/8	0%
b) tira projectable (d'imatges)	0/8	0%
c) vídeo	1/8	12'5%
d) diapositives	1/8	12'5%
4. Ajudar a comprendre les demostracions	4/16	25%
a) moviment o gest físic	4/8	50%
b) demostració amb objectes mòbils	0/8	0%
5. Ajudar a recordar la informació	8/16	50%
a) Imatges visuals	7/8	87'5%
b) esbossos	1/8	12'5%

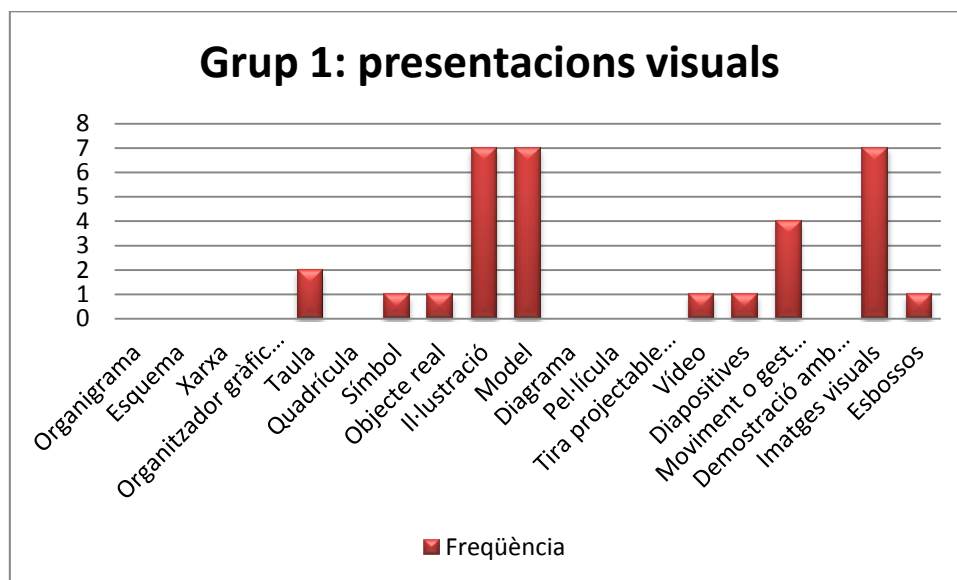
Taula 3. Resultats Grup 1, presentacions visuals

Presentacions VERBALS	Freqüència	Percentatges
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació	28/40	70%
a) resum	8/8	100%
b) fragment	4/8	50%
c) organitzador avançat	7/8	87'5%
d) organitzador posterior	1/8	12'5%
e) Indicacions sobre l'organització	8/8	100%
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació	12/56	21%
a) analogia	2/8	25%
b) sinònim	0/8	0%
c) antònim	0/8	0%
d) exemple	6/8	75%
e) comparació	3/8	37'5%
f) metàfora	0/8	0%
g) simil	1/8	12'5%
3. Ajudar a comprendre les descripcions	19/48	39'5%
a) successos (o fets) actuals	2/8	25%
b) successos (o fets) passats	7/8	87'5%
c) successos (o fets) futurs	2/8	25%
d) histories fictícies	2/8	25%
e) escenari hipotètic	1/8	12'5%
f) historia personal	5/8	62'5%
4. Ajudar a comprendre les demostracions	0/16	0%
a) jocs de rol	0/8	0%
b) representació (o descripció) dramatitzada	0/8	0%
5. Ajudar a recordar la informació	4/16	25%
a) acrònims	0/8	0%
b) paraules clau	4/8	50%

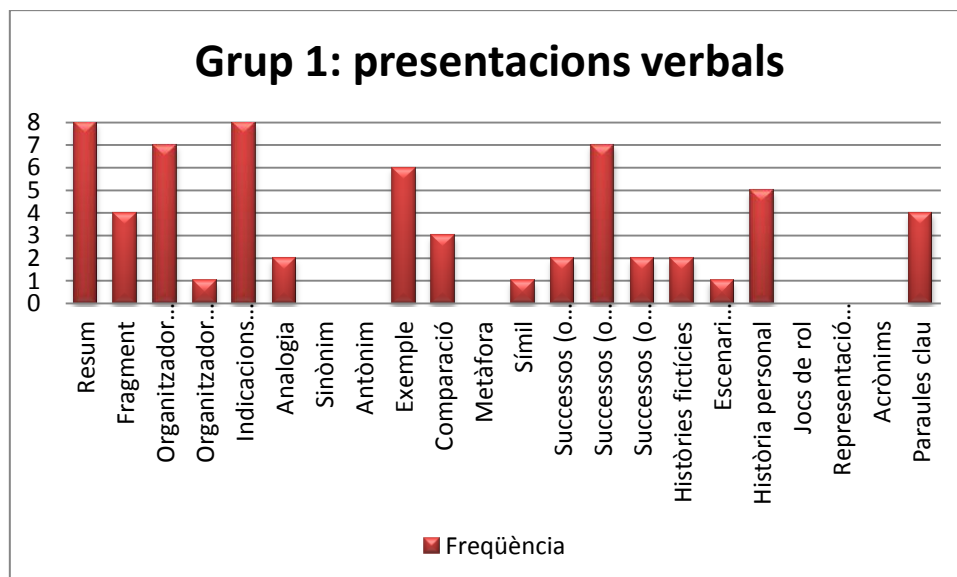
Taula 4. Resultats Grup 1, presentacions verbals

La mestra, quan fa aquest tipus d'activitats, es col·loca davant la pissarra per tal que tots els infants de l'aula, que estan asseguts a les seves cadires, la vegin bé, i realitza l'explicació allà. Aquest recurs també li serveix per dibuixar a la pissarra el que han de fer, o per penjar-hi el model.

A continuació, exposo un gràfic dels resultats d'aquest grup on es pot apreciar de manera més visual els resultats d'aquest anàlisi:

Gràfic 1. Resultats Grup 1, presentacions visuals

Gràfic 2. Resultats Grup 1, presentacions verbals

El Grup 2 està format per 4 sessions on la mestra fa explicacions amb l'objectiu d'exposar informació i/o repassar-la (vegeu annex 3):

Presentacions VISUALS	Freqüència	Percentatges
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació	1/24	4%
a) organigrama	0/4	0%
b) esquema	1/4	25%
c) xarxa	0/4	0%
d) organitzador gràfic jeràrquic	0/4	0%
e) taula	0/4	0%
f) quadricula	0/4	0%
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació	10/20	50%
a) símbol	0/4	0%
b) objecte real	2/4	50%
c) il·lustració	4/4	100%
d) model	4/4	100%
e) diagrama	0/4	0%
3. Ajudar a comprendre les descripcions	3/16	18'75%
a) pel·lícula	0/4	0%
b) tira projectable (d'imatges)	1/4	25%
c) vídeo	1/4	25%
d) diapositives	1/4	25%
4. Ajudar a comprendre les demostracions	3/8	37'5%
a) moviment o gest físic	3/4	75%
b) demostració amb objectes mòbils	0/4	0%
5. Ajudar a recordar la informació	4/8	50%
a) imatges visuals	4/4	100%
b) esbossos	0/4	0%

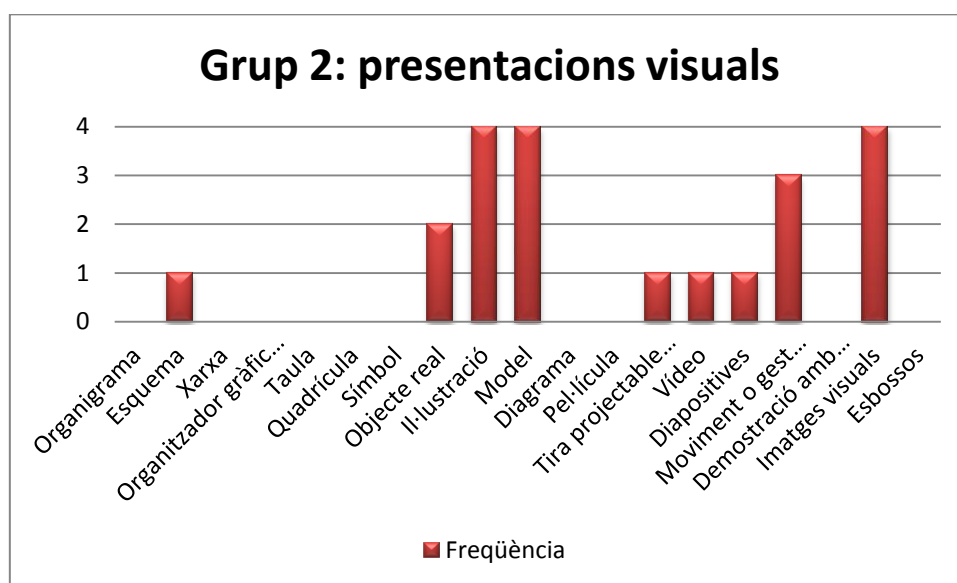
Taula 5. Resultats Grup 2, presentacions visuals

Presentacions VERBALS	Freqüència	Percentatges
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació	10/20	50%
a) resum	3/4	75%
b) fragment	3/4	75%
c) organitzador avançat	2/4	50%
d) organitzador posterior	0/4	0%
e) Indicacions sobre l'organització	2/4	50%
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació	9/28	32%
a) analogia	0/4	0%
b) sinònim	1/4	25%
c) antònim	0/4	0%
d) exemple	4/4	100%
e) comparació	4/4	100%
f) metàfora	0/4	0%
g) simil	0/4	0%
3. Ajudar a comprendre les descripcions	9/24	37'5%
a) successos (o fets) actuals	2/4	50%
b) successos (o fets) passats	2/4	50%
c) successos (o fets) futurs	2/4	50%
d) histories fictícies	1/4	25%
e) escenari hipotètic	0/4	0%
f) història personal	2/4	50%
4. Ajudar a comprendre les demostracions	0/8	0%
a) jocs de rol	0/4	0%
b) representació (o descripció) dramatitzada	0/4	0%
5. Ajudar a recordar la informació	4/8	50%
a) acrònims	0/4	0%
b) paraules clau	4/4	100%

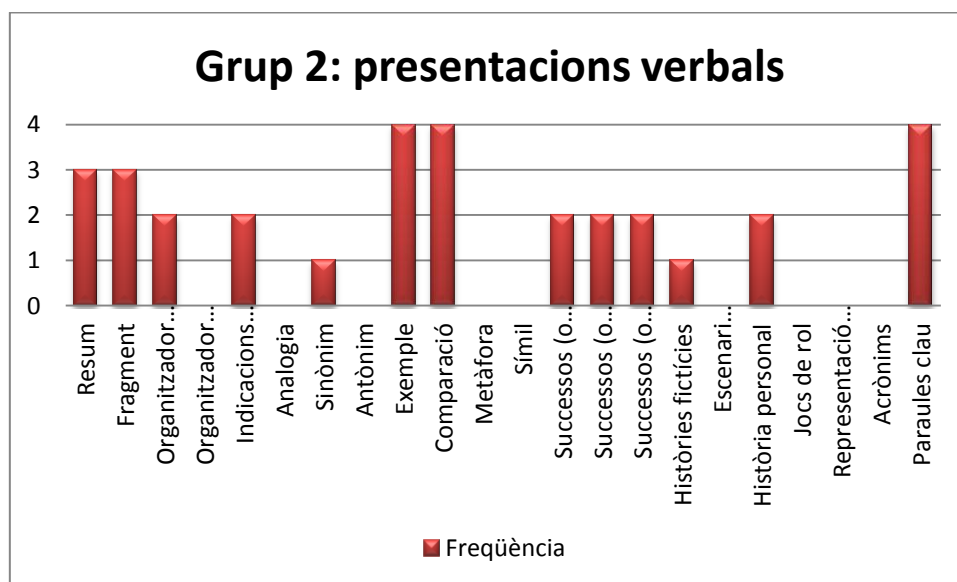
Taula 6. Resultats Grup 2, presentacions verbals

Pel que fa a les explicacions, en aquests casos del projecte de la gallina, la mestra varia l'espai on es col·loca tant ella com els infants, depenent dels recursos que necessiti. Així, es posiciona al suro on hi ha penjades diferents imatges del tema per tal que els infants les vegin, o a l'espai de la rotllana, on hi ha el projector.

Les gràfiques pel que fa a aquest grup són les següents:

Gràfic 3. Resultats Grup 2, presentacions visuals

Gràfic 4. Resultats Grup 2, presentacions verbals

El grup 3 comprèn 8 tallers i/o activitats de caràcter manipulatiu i participatiu on la mestra realitza explicacions amb el propòsit que els infants duguin a terme accions concretes (vegeu annex 4):

Presentacions VISUALS	Freqüència	Percentatges
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació	0/48	0%
a) organigrama	0/8	0%
b) esquema	0/8	0%
c) xarxa	0/8	0%
d) organitzador gràfic jeràrquic	0/8	0%
e) taula	0/8	0%
f) quadrícula	0/8	0%
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació	13/40	32'5%
a) símbol	0/8	0%
b) objecte real	7/8	87'5%
c) il·lustració	0/8	0%
d) model	5/8	62'5%
e) diagrama	0/8	0%
3. Ajudar a comprendre les descripcions	1/32	3%
a) pel·lícula	0/8	0%
b) tira projectable (d'imatges)	0/8	0%
c) vídeo	0/8	0%
d) diapositives	1/8	12'5%
4. Ajudar a comprendre les demostracions	4/16	25%
a) moviment o gest físic	4/8	50%
b) demostració amb objectes mòbils	0/8	0%
5. Ajudar a recordar la informació	3/16	18'75%
a) imatges visuals	3/8	37'5%
b) esbossos	0/8	0%

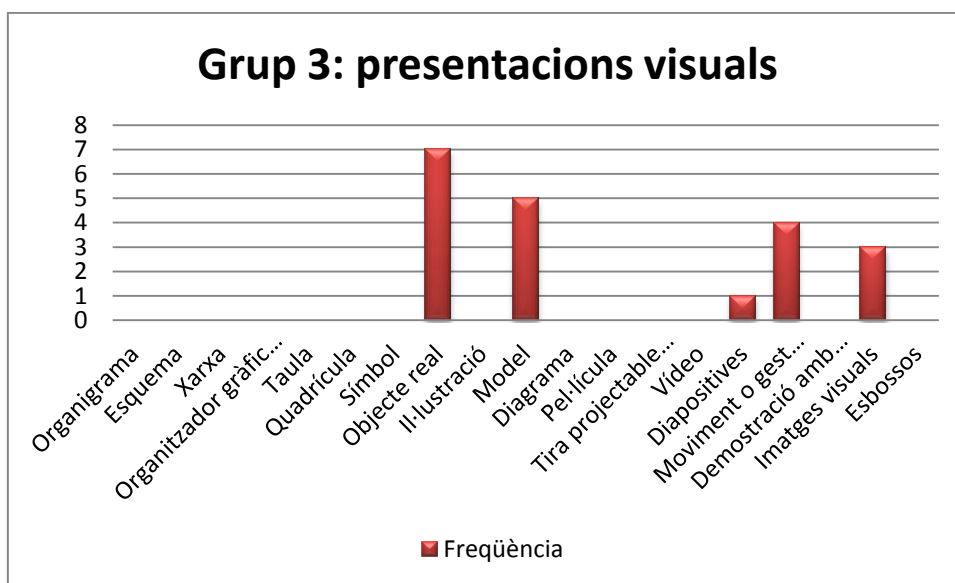
Taula 7. Resultats Grup 3, presentacions visuals

Presentacions VERBALS	Freqüència	Percentatges
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació	23/40	57'5%
a) resum	3/8	37'5%
b) fragment	5/8	62'5%
c) organitzador avançat	7/8	87'5%
d) organitzador posterior	0/8	0%
e) Indicacions sobre l'organització	8/8	100%
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació	16/56	28'5%
a) analogia	1/8	12'5%
b) sinònim	2/8	25%
c) antònim	0/8	0%
d) exemple	8/8	100%
e) comparació	5/8	62'5%
f) metàfora	0/8	0%
g) símil	0/8	0%
3. Ajudar a comprendre les descripcions	15/48	31%
a) successos (o fets) actuals	5/8	62'5%
b) successos (o fets) passats	5/8	62'5%
c) successos (o fets) futurs	3/8	37'5%
d) històries fictícies	0/8	0%
e) escenari hipotètic	0/8	0%
f) història personal	2/8	25%
4. Ajudar a comprendre les demostracions	0/16	0%
a) jocs de rol	0/8	0%
b) representació (o descripció) dramatitzada	0/8	0%
5. Ajudar a recordar la informació	2/16	12'5%
a) acrònims	0/8	0%
b) paraules clau	2/8	25%

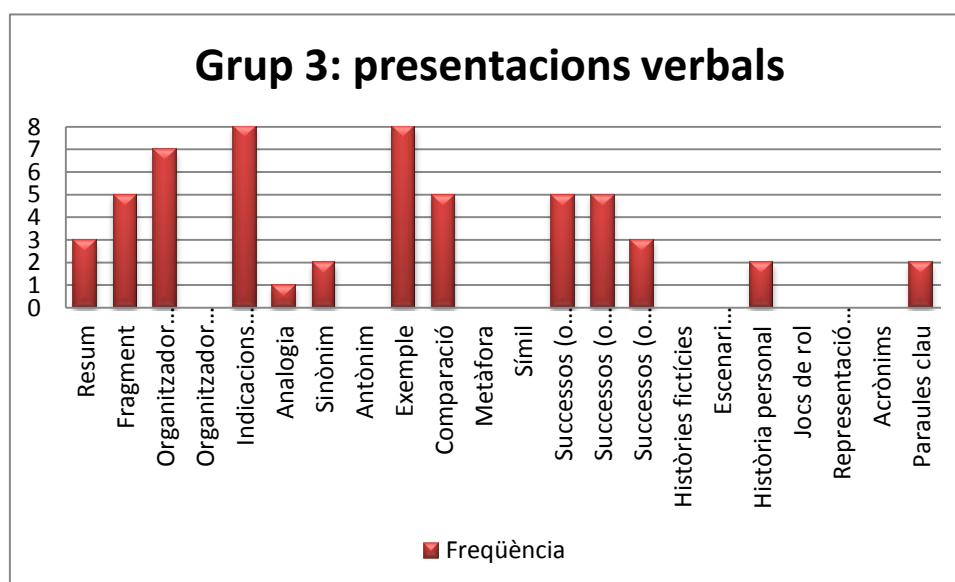
Taula 8. Resultats Grup 3, presentacions verbals

Per últim, en el cas dels tallers i les activitats manipulatives, la mestra es posiciona davant de la seva taula per tal d'anar agafant els diferents objectes o materials que necessita per ensenyar-los als infants.

Els gràfics referents a aquestes dades estan esposats a continuació:

Gràfic 5. Resultats Grup 3, presentacions visuals

Gràfic 6. Resultats Grup 3, presentacions verbals

6. Comentaris i possibles interpretacions dels resultats

Fet el buidatge descriptiu dels resultats que s'han obtingut amb la investigació, aquest apartat té com a objectiu comentar els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi i descriure algunes de les possibles interpretacions.

Pel que fa als resultats de les diferents sessions observades, farem la descripció dels resultats per tipus d'activitats, per tal d'especificar i que els resultats siguin més concloents.

El primer grup d'activitats, és a dir, aquelles en què l'explicació té com a objectiu la realització d'una fitxa per part dels infants, després de fer l'anàlisi, es pot observar que pel que fa a les presentacions visuals, la freqüència és més aviat baixa.

Gràcies a l'esquema es pot apreciar que els ítems que ajuden a l'alumnat a organitzar la informació, és a dir, aquells entre l'organigrama i la quadrícula, ambdós inclosos, gairebé no apareixen durant aquest tipus d'activitats, doncs es podria dir que és un criteri no aplicable amb infants d'aquestes edats.

En el segon conjunt de criteris, ajudar a l'alumnat a comprendre la informació, podem observar que la freqüència d'utilització augmenta, sobretot pel que fa a la il·lustració i el model, cosa que reflecteix la importància d'aquests ítems perquè tots els infants puguin entendre allò que s'intenta transmetre.

En aquest cas, la mestra gairebé no fa servir els recursos audiovisuals com poden ser les pel·lícules, els vídeos, les diapositives i/o les tires projectables, potser perquè el tipus d'activitats no les propicien en ser explicacions per a fitxes concretes que poden ser descrites amb el model.

També es pot apreciar que la mestra no utilitza mai la demostració amb objectes mòbils, potser perquè necessita una preparació prèvia, però en comptes d'això fa servir els moviments per tal d'ajudar a comprendre les demostracions.

Per últim, la mestra utilitza molt més les imatges visuals per sobre dels esbossos, que també realitza en una ocasió, ja que aquest recurs és molt útil per tal d'ajudar als infants a recordar la informació.

Pel que fa a les presentacions verbals, es pot observar que la freqüència d'utilització en general és més alta que en l'anterior, probablement perquè tendim a expressar-nos d'una manera més àmplia i detallada a través de la llengua oral. L'escola sol ser un lloc on la transmissió es fa a través de la paraula, i això queda reflectit al gràfic.

La mestra, per tal d'ajudar a l'alumnat a organitzar la informació, utilitza en tots els casos tant el resum com les indicacions sobre l'organització. Es pot observar un desnivell entre l'organitzador avançat, que el fa servir sovint, i el posterior, que només apareix en una ocasió, probablement perquè els infants, en acabar les fitxes, van a fer una altra activitat, i els diferents ritmes existents a l'aula fa que no acabin tots a l'hora i que aquest ítem pugui quedar una mica més absent.

Per tal d'ajudar a comprendre la informació, la mestra fa servir sobretot els exemples, i en menys mesura les comparacions, els símls i les analogies. En el cas dels sinònims, els antònims i les metàfores, no hi apareixen en cap moment, potser perquè el tipus d'activitat no necessita aquests ítems.

En el gràfic es pot observar que en diverses ocasions es fan servir els ítems relatius a comprendre les descripcions, i que els successos passats són els que més s'utilitzen, probablement perquè aquest fet permet crear connexions amb allò que ja s'ha fet i, d'aquesta manera, establir ponts amb el nou coneixement.

En cap moment es duen a terme els ítems relatius a ajudar a comprendre les demostracions, potser perquè les fitxes són un tipus d'activitats que no ho propicien.

Per últim, els acrònims no es fan servir mai durant les activitats observades, però sí les paraules clau, que ajuden a diferenciar les que són essencials per a l'activitat, i així doncs, a recordar la informació.

El segon grup d'activitats, és a dir, aquelles en què les explicacions tenen com a objectiu crear nous coneixements o repassar-los, després de fer l'anàlisi, es pot observar que, pel que fa a les presentacions visuals, els ítems que ajuden a l'alumnat a organitzar la informació, tornen a estar pràcticament absents, ja que es podria dir que en aquesta ocasió també és un criteri no aplicable amb infants tan petits, i sent un tema com les gallines.

Pel que fa a ajudar a l'alumnat a comprendre la informació, podem observar que, en aquestes ocasions, es repeteix la tendència a usar la il·lustració i el model en totes les explicacions per tal que els infants puguin entendre els conceptes. En la meitat de les sessions, també es fa servir un objecte real, cosa que és molt important per tal de fomentar la comprensió.

La mestra utilitza en un cas tant el vídeo com les diapositives i la tira projectable, és a dir, usa recursos que ha pogut trobar en línia per tal de complementar les seves explicacions.

No fa servir mai la demostració amb objectes mòbils, però sí el moviment o el gest físic per tal d'ajudar a comprendre les demostracions, així com les imatges visuals en tots els casos per ajudar als infants a recordar la informació.

Pel que fa a les presentacions verbals, torna a haver-hi la mateixa tendència que en el grup anterior, ja que, en general, es pot apreciar que la freqüència és més elevada.

La mestra fa servir bastant, tot i que no en tots els casos, el fragment, l'indicador avançat, el resum i les indicacions sobre l'organització, però a diferència del grup d'activitats anteriors, els dos últims ítems no els fa servir tant, probablement perquè l'objectiu final no era realitzar una fitxa o exercici específic on és essencial conèixer com cal realitzar-ho.

En aquestes sessions, es fan servir l'exemple i la comparació per tal d'ajudar a comprendre la informació, i només en un cas el sinònim.

En el gràfic es pot observar que en la meitat de les activitats es fan servir els ítems relatius a comprendre les descripcions, com són els successos tant

passats com futurs i actuals, i les històries personals, i en una ocasió una història fictícia, que ajuden a imaginar l'escenari que s'està explicant.

Igual que en el cas anterior, en cap moment es realitzen els ítems relatius a ajudar a comprendre les demostracions, i els acrònims no es fan servir mai durant les activitats observades, a diferència de les paraules clau, que són presents a totes les sessions i que ajuden a recordar la informació que s'està transmetent.

El tercer i últim grup d'activitats, format per aquelles en què el caràcter és més aviat de manipulació i participatiu dels infants, així com diversos tallers, només mirant el gràfic pel que fa a les presentacions visuals es pot observar que s'utilitzen molt pocs ítems de la taula utilitzada, amb menys o més mesura.

Crida l'atenció l'absència dels aspectes referents a ajudar a l'alumnat a organitzar la informació, però de la mateixa manera que en els casos anteriors, es podria dir que és un criteri no aplicable.

Després ens trobem amb què, a diferència de les activitats anteriors, pel que fa a ajudar a l'alumnat a comprendre la informació, no apareix en cap moment la il·lustració, però sí l'objecte real i el model, cosa que em fa pensar que potser en aquest tipus de sessions les explicacions no estan tan programades i que es recorre més a ensenyar com cal fer-ho.

Tampoc es fa servir cap recurs audiovisual, només en una ocasió es fan servir les diapositives per tal d'ajudar a comprendre les descripcions, probablement perquè en aquest tipus d'activitats no és comú la utilització d'aquests elements.

No utilitza mai la demostració amb objectes mòbils, però sí que realitza en algunes ocasions els moviments per tal d'ajudar a comprendre les demostracions. Les imatges visuals tornen a estar per sobre dels esbossos, però en aquest cas no es fan servir gaire.

Pel que fa a les presentacions verbals, torna a haver-hi un augment en relació a les visuals, ja que es fan servir la majoria dels ítems, alguns amb més freqüència que en altres.

Per tal d'ajudar a l'alumnat a organitzar la informació, la mestra observada ha utilitzat tots els ítems excepte l'organitzador posterior, havent fet ús sempre de les indicacions sobre l'organització, en ser això clau pel desenvolupament de l'activitat.

La mestra realitza molts exemples, a totes les sessions observades, i algunes comparacions, dos sinònims i una analogia, però cap antònim, metàfora i/o símil, potser degut a que el tipus d'activitat no necessita aquests ítems.

També es pot observar que la tendència a fer servir ítems relatius a comprendre les descripcions ja no estan tan presents com en el grup anterior, tot i que sí que hi apareixen els tres tipus de successos i dues històries personals.

En el gràfic es pot observar que en aquesta ocasió tampoc es duen a terme mai els aspectes relatius a ajudar a comprendre les demostracions, igual que els acrònims, i les paraules clau, que només apareixen en dues ocasions, segurament perquè l'objectiu d'aquestes activitats és realitzar unes accions concretes, no recordar informació pròpiament dita, com en les anteriors.

Gràcies a l'estudi realitzat hem pogut resoldre la hipòtesi que es va plantejar al principi de l'estudi. Aquesta era que a les aules ordinàries d'educació infantil es fan servir de manera general molts dels ítems que formen les taules tant de presentacions visuals com verbals, per tant, tot i potser no ser conscients d'aquest aspecte, el DUA està present en el dia a dia de l'escola. La hipòtesi ha de ser, però, rectificada en aquest cas, ja que sí que s'utilitzen la majoria dels ítems de les taules, però no de manera generalitzada, sinó més aviat de forma ocasional i puntual.

Limitacions de l'estudi:

L'estudi ha tingut una sèrie de limitacions, però la més important que cal destacar sobre la investigació realitzada a les escoles ha estat el temps d'observació.

Cada dia només podia fer una observació, ja que no només estava com a observadora, sinó que també era una estudiant de pràctiques amb les tasques que això comporta, amb la qual cosa, no em podia limitar a observar. Potser amb més temps d'investigació podria haver observat més situacions i sessions, i extreure conclusions més precises.

Una altra de les limitacions ha estat el nombre de centres i docents dins del meu estudi, ja que per qüestions de temps només he realitzat la investigació sobre una escola i una sola mestra, però amb més l'estudi hagués tingut més força i hagués estat més extens.

Línies de futur:

Aquest estudi és molt interessant realitzar-lo com a autoanàlisi de la pràctica educativa, és a dir, per tal d'analitzar les pròpies actuacions a l'hora d'exposar la informació i plantejar transformacions o millores possibles d'acord amb aquestes auto observacions.

També seria d'interès realitzar el mateix estudi però ampliant el nombre d'escoles, de mestres i de cursos, per tal d'obtenir una idea més real i ajustada de les pràctiques educatives que es duen a terme al cicle d'educació infantil pel que fa al Disseny Universal de l'Aprenentatge, així com realitzar-lo tenint en compte les edats dels mestres estudiats tenint en compte que s'haguessin graduat com a mestres fa molts o pocs anys per tal de comprovar si aquest motiu intervé en la metodologia utilitzada a les aules.

Penso que també es podria ampliar aquest a partir del nivell de comprensió de les activitats dels infants, és a dir, com els afecta la manera en què se'ls presenta la informació per tal d'entendre una activitat o una explicació.

Evidentment, aquest aspecte canviaria molt la perspectiva de l'estudi, però també podria ser molt interessant per a conèixer els beneficis del DUA en aquest aspecte.

7. Proposta de transformació

Després de consultar amb la mestra implicada en l'estudi sobre els resultats d'aquest, vàrem estar d'acord en realitzar una proposta de transformació per tal d'aconseguir que les explicacions siguin més ajustades a la visió del Disseny Universal de l'Aprenentatge.

Per tal de realitzar aquestes millores, cal tenir en compte alguns aspectes importants o criteris a prioritzar com el termini en què es volen dur a terme els canvis, que sigui possible dins el temps en què s'ha previst, és a dir, que sigui fàcil, i que siguin d'importància per a tots o per a determinats alumnes.

Hem estat d'acord en considerar l'organigrama, l'esquema, la xarxa, l'organitzador gràfic jeràrquic, la taula i la quadrícula com a ítems o criteris no aplicables a l'educació infantil, ja que són formes elaborades i complicades per a infants tan petits, per tant, aquests aspectes no serien objectes de transformació.

Un dels ítems que hem cregut convenient incloure a la transformació pel que fa a les presentacions visuals és el d'usar sempre un model, ja que és fàcil d'aplicar i és molt important per tal de proporcionar als infants una manera visual de com han de fer-ho, doncs simplement això pot resoldre molts problemes i donar resposta a determinats alumnes que potser no ho entenen a través de la paraula.

Pel que fa a les presentacions verbals, hem coincidit en la importància dels ítems en relació a ajudar a l'alumnat a comprendre la informació i les descripcions, per tant, les millores anirien encaminades en aquest sentit, en introduir de manera més generalitzada i planificada en el nombre més gran d'activitats possibles els sinònims, els exemples, les comparacions i les metàfores, però sobretot els successos tant actuals com passats i futurs, i en històries tant personals com fictícies, per tal d'ajudar als infants a establir ponts entre la realitat quotidiana i el que ja han estudiat, amb el nou coneixement que es pretén ensenyar.

També seria interessant començar a introduir els jocs de rol i les representacions dramatitzades, per tal de fer més comprensibles les demostracions, però al ser uns criteris que no es duien mai a terme, i com necessiten una planificació prèvia, potser serien uns ítems a tenir en compte a llarga durada.

8. Conclusions sobre els objectes de l'estudi

A través de la investigació elaborada, l'anàlisi dels resultats i la proposta de transformació, he pogut assolir els objectius proposats a l'inici del treball, doncs l'estudi m'ha permès fer una anàlisi de la pràctica educativa que es duu a terme al CEIP Joan Miró de Canovelles, és a dir, a partir de l'observació amb les taules he pogut extreure conclusions sobre com es transmet la informació en una aula en concret.

A més, he pogut esbrinar que si analitzem les explicacions a través d'aquest instrument, podem comprovar quins recursos o ítems fem servir més i quins, al contrari, cal tenir més en compte, és a dir, quines millores o transformacions cal fer per aconseguir que aquestes siguin més complertes i que permetin la comprensió dels infants, segon objectiu del treball que s'ha pogut realitzar.

El que no vaig preveure al començament, però, va ser que el meu treball acabaria sent una validació per a l'instrument que he utilitzat, i que va ser creat pel Grup de Recerca en Atenció a la Diversitat (GRAD) de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya a partir d'aportacions de M. L. Wehmeyer (2002).

El fet de definir cada concepte aporta un consens tant per a aquest treball, com en relació a l'instrument, en especificar a què fa referència cada ítem i, per tant, què es té en compte a l'hora d'observar.

Aquest fet fa que la investigació realitzada en aquest Treball de Final de Grau tingui una certa rellevància en el marc de l'educació inclusiva, i del Disseny Universal de l'Aprenentatge, doncs aquest es podrà utilitzar com a una font de referència per a altres estudis.

9. Valoracions finals

Un cop acabada la investigació, i després d'obtenir els resultats, em dispo a realitzar unes valoracions finals sobre tot el que m'ha aportat el procés de realització d'aquest Treball de Final de Grau.

Per ser sincera, a l'inici de la meva investigació em vaig sentir insegura i incapaç d'arribar als objectius finals en alguns moments, però de mica en mica, a mesura que treballava i avançava en l'estudi, aquest anava agafant força.

Com a futura mestra d'Educació Infantil, i més concretament amb l'especialitat d'inclusiva, sóc molt conscient que és fonamental l'elecció dels recursos metodològics utilitzats a les sessions.

Per aquest mateix motiu vaig escollir aquest tema pel meu estudi, ja que el DUA és un plantejament que fomenta la inclusió de tots els infants a l'aula, però després de realitzar la investigació he entès que aquesta metodologia és la base per tal de fomentar la inclusió a les aules, i que no exclou, més aviat al contrari, accepta i es complementa amb totes les altres que hem estudiat a la Universitat, així com el treball cooperatiu, els racons, els projectes, etc.

Em crida l'atenció, però, que el Disseny Universal de l'Aprenentatge no hi aparegui en cap moment al Currículum (2008), ja que aquest plantejament està contemplat a multitud d'aportacions tant nacionals com internacionals, i em fa pensar en què és probable que molts mestres no ho coneguin, ja que si es van formar fa temps i el document on el professorat sol basar les seves pràctiques no en parla, es converteix en quelcom poc conegut.

Això em fa pensar en la importància de la formació contínua dels mestres, i em recorda la frase que encapçala aquest treball, i que trobo essencial per a la vida d'una persona, però sobretot per a aquella que es vulgui dedicar a l'ensenyament: "*Desenvolupa una passió per a aprendre. Si ho fas, mai no deixaràs de créixer.*" (Anthony J. D'Angelo).

Aquesta necessitat de formar-nos constantment se'ns ha transmès des del professorat de la Universitat, que són ells mateixos un exemple de com hauria de ser un mestre, i és la que m'ha portat a realitzar aquest treball sobre el DUA, cosa que em servirà per a una futura pràctica docent.

Aquesta necessitat de saber més, aprendre i conèixer és la que hem d'aconseguir transmetre als infants de les aules, per tal que siguin persones curioses pel que fa al coneixement, i que puguin ser ciutadans amb uns valors positius que els permetin cooperar amb la resta en comptes de competir.

Per tal d'elaborar aquest treball, recalcar la importància i utilitat de les sessions de seminari de mètodes d'investigació, ja que ens ha proporcionat eines i estratègies per buscar fonts d'informació i maneres de recerca.

També han estat molt útils totes aquelles assignatures que hem cursat al llarg dels quatre anys de grau relacionades amb l'Educació Inclusiva, ja que han fet que entengués la importància d'aquest plantejament escolar tant pels infants com per la societat.

Des de l'inici dels meus estudis universitaris, vaig tenir clar que el meu objectiu era ser mestra d'Educació Inclusiva i quatre anys més tard, continuo tenint-ho molt clar, ja que és el que vull ser i el que realment m'omple i m'agrada, doncs penso que la igualtat d'oportunitats és un dret de totes les persones i que l'escola hauria de ser una eina per acabar amb les desigualtats presents a la nostra societat, per tant, hem d'aconseguir que a les aules puguin estudiar i desenvolupar-se integralment tots i cadascun dels infants.

Per últim, recalcar que aquest Treball de Final de Grau m'ha permès tenir un primer contacte amb allò que comporta la recerca educativa, tan important per fer innovacions i conèixer la realitat pel que fa a aquest àmbit sobre diferents àrees.

10. Bibliografia

Agencia Europea para el Desarrollo de la Educación Especial (2003). *Integración Educativa y Prácticas Eficaces en el Aula*. [En línia]. Suècia: AEDEE, març del 2003. [Consulta de l'article: 30 març de 2016]. Disponible a la web: <https://www.european-agency.org/.../inclusive-education-and-classroom-practices_iec>

ANGUERA, M. Teresa. *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. Madrid: Catedra, 1989.

ANGUERA, M. Teresa. *Observació a l'escola*. Barcelona: Editorial Graó, 1988.

AYMERICH, Ricard; LLURÓ, Josep ; ROCA, Enric (2012). *Junts a l'aula? Futur i present de l'educació comprensiva a Catalunya*. Barcelona: F. Jaume Bufill.

BLANCO GUIJARRO, Rosa (2009). *Educación especial e inclusión educativa. Estrategias para el desarrollo de escuelas y aulas inclusivas*. Santiago de Chile: UNESCO.

Cast.org. (2016). *CAST: Home*. [online] Available at: <http://www.cast.org/> [Accessed 7 Apr. 2016].

CAST (2011). *Universal Design for Learning (UDL) Guidelines: Full-Text Representation. Version 2.0*. Estats Units: CAST.

CELA, J., PALOU, J., *Va de mestres. Carta als mestres que comencen*. Barcelona: Rosa Sensat, 2004.

Currículum del Segon Cicle d'Educació infantil. Decret del Departament d'Educació: 181/2008. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Número 5216.

COTS, Jordi, ROIG, Anna Maria. *L'observació dels nois a l'escola*. Barcelona: Editorial Nova Terra, 1998.

DURAN, David, GINÉ, Climent, MARCHESI, Álvaro (2010). *Guia per a l'anàlisi, la reflexió i la valoració de pràctiques inclusives*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.

FELDMAN, Robert S. (2007). *Desarrollo psicológico a través de la vida*. México: Pearson Educació.

FUENTES CAMACHO, M. Teresa (2011). *La observación de las prácticas educativas como elemento de evaluación y de mejora de la calidad en la formación inicial y continua del profesorado*. [En línia]. Octubre del 2011 Revista de Docencia Universitaria (Universitat Internacional de Catalunya). [Consulta de l'article: 12 d'abril de 2016]. Disponible a la web: < <http://redu.net/redu/index.php/REDU/article/view/248>>

FUNES, Jaume.; ROIG, Anna Maria. *L'observació en la tasca educativa*. Barcelona: Rosa Sensat, 1985.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació (2015). *Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Personal docent*. [En línia]. Juny del 2015. [Consulta: 12 d'abril de 2016]. Disponible a l'enllaç web: < http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwj2tN7p34jMAhXH1xQKHQ2xCSUQFggcMAA&url=http%3A%2F%2Feducacio.gencat.cat%2Fdocuments%2FIPCNormativa%2FDOIGC%2FORG_Personal_docent.pdf&usq=AFQjCNHZq211cFAkXpo7shxSIwgY-XRVuA&bvm=bv.119028448,d.bGs>

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació (2015). *Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Personal d'administració i serveis i professionals d'atenció educativa*. [En línia]. Novembre del 2015. [Consulta realitzada el: 12 d'abril de 2016]. Disponible a l'enllaç web: < http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0ahUKEwj2tN7p34jMAhXH1xQKHQ2xCSUQFgg1MAM&url=http%3A%2F%2Feducacio.gencat.cat%2Fdocuments%2FIPCNormativa%2FDOIGC%2FORG_PAS.pdf&usq=AFQjCNHuoIUCiaEFE3PWdBNeQNTUJZcYOq>

Institut Obert de Catalunya (IOC). *L'observació. Instruments i tècniques*. [En línia]. [Consulta: 12 d'abril de 2016]. Disponible a la web: < http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCYQFjABahUKEwj3rsWhtPLIAhXB1RoKHa75CpI&url=http%3A%2F%2Fioc.xtec.cat%2Fmaterials%2FFP%2FMaterials%2F1752_EDI%2FEDI_1752>

M07%2Fweb%2Fhtml%2FWebContent%2Fu1%2Fmedia%2FI_observacio.pdf&usg=AFQjCNEKnoEYZn0-2fct4 NI mSVtGdg&bvm=bv.106379543,d.d2s

Instituto de la UNESCO para la Educación (1999). *Acceso de las personas discapacitadas a la educación*. Hamburg: UNESCO.

MARTÍNEZ GONZÁLEZ, Raquel-Amaya (2007). *La investigación en la práctica educativa: Guía metodológica de investigación para el diagnóstico y evaluación en los centros docentes*. Madrid: Ministerio de educación y ciencia. Dirección general de educación, formación profesional e innovación educativa. Centro de Investigación y Documentación Educativa (CIDE).

Naciones Unidas (2008). *Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad y Protocolo Facultativo*. Nueva York: Organización de las Naciones Unidas.

PUJOLÀS, P. (2002). *Aprender juntos alumnos diferentes. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial.

PUJOLÀS, Pere; LAGO, José Ramón (2006). "Un nom per a cada cosa i cada cosa pel seu nom". Dins: Pere Pujolàs (ed.); José Ramón Lago...[et al.] (coord.). *Cap a una educació inclusiva. Crònica d'unes experiències*. Vic: Eumo Editorial, p. 7-16.

QUECEDO, Rosario; CASTAÑO, Carlos (2003). "Introducción a la metodología de investigación cualitativa." *Revista de Psicodidáctica*, núm. 14, p. 5-40.

RUIZ BEL, Robert (2012). *Dossier 1: Ensenyament Multi nivell, Disseny Universal i Plans Individualitzats*. Màster en Educació Inclusiva. Mòdul 4. - Document no publicat -.

RUIZ BEL, Robert (2012). *Planificació múltiple i personalitzada del currículum escolar a l'aula inclusiva*. Vic: Eumo Editorial.

STASSEN BERGER, Kathleen (2007). *Psicología del desarrollo. Infancia y Adolescencia*. Madrid: Editorial medica panamericana.

WEHMEYER, M. L. (2002). *Providing access to general curriculum. Teaching Students with Mental Retardation*. Baltimore: Paul Brookers.

Annex:

**Pràctiques educatives en
l'educació infantil: una
anàlisi des de la
perspectiva del Disseny
Universal de
l'Aprenentatge.**

TREBALL DE FINAL DE GRAU EN MESTRA D'EDUCACIÓ INFANTIL

Laia Nicomedes Aragón

Menció en Educació Inclusiva i Atenció a la Diversitat

Tutor: Robert Ruiz Bel

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Vic, maig de 2016

ÍNDEX

Annex 1. Full d'autorització de l'escola.....	3
Annex 2. Taules observacions Grup 1	4
Annex 3. Taules observacions Grup 2	21
Annex 4. Taules observacions Grup 3	30

Annex 1. Full d'autorització de l'escola

A l'atenció de JESÚS PÉREZ MOLINA.....

Director/a o Responsable de CEIP JOAN MIRÓ.....

Benvolgut/da,

Jo, LAIA NICOMEDES ARAGÓN..... estudiant de 4rt curs del Grau de MESTRE D'EDUCACIÓ INFANTIL..... estic realitzant el Treball de Final de Grau (TFG) sobre el tema EL DISSENY UNIVERSAL DE L'APRENENTATGE. Aquest treball és una assignatura comú a tots els plans d'estudi dels graus universitaris i comporta, entre altres tasques, la realització d'una investigació o projecte per als quals necessitaré recollir dades en la vostra institució.

El motiu d'aquesta carta és comunicar-vos aquest fet i demanar la vostra col·laboració i autorització en allò que necessiti i sigui possible i raonable facilitar.

Amb la signatura d'aquest document, em comprometo èticament a "respectar els drets fonamentals de les persones, siguin infants o persones adultes; demanar el consentiment de les persones que col·laborin o participin en el treball; respectar l'esfera privada de totes les persones, grups o institucions que participin o estiguin relacionades amb el treball; utilitzar la informació obtinguda només amb finalitats científiques i donar compte dels resultats del treball a les persones, grups o institucions col·laboradores".

Agraïnt la vostra col·laboració,

Firma director/a:

Canovelles, 21 de FEBRER de 2016.....

Annex 2. Taules observacions Grup 1

Data de l'observació: 22-2-16

Hora: 9:10-9:45h.

Descripció de l'activitat: Picar paraules per síl·labes (1 síl·laba, 2 i 3)
Primer entre tots a la pissarra, i després de manera individual a una fitxa.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula	X				
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol	X				
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Críteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple			X		
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 24-2-16

Hora: 9:15 - 9:55h.

Descripció de l'activitat: Explicació de la gallina, el gall i els pollets, i de les seves parts (bec, papada, cresta, cua, ala i pota) per tal de fer una activitat escrita.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior	X				
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia	X				
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil	X				
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats			X		
c) successos (o fets) futurs	X				
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 29-2-16

Hora: 10:00 - 10:45h.

Descripció de l'activitat: Dibuixar el cap de setmana d'una companya de classe, que ha fet l'explicació anteriorment.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 1-3-16

Hora: 15:15 - 15:45h.

Descripció de l'activitat: Pintar el dibuix del Drac de 4 colors (activitat sobre el reciclatge realitzada el dia: 23-2-16.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadrícula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració			X		
d) model			X		
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals			X		
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Crítèri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple			X		
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies	X				
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 7-3-16

Hora: 10:00-10:35h.

Descripció de l'activitat: Dibuix de l'excursió a la granja Poldo (1-3-16)

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat			X		
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) simil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 8-3-16

Hora: 9:45-10:45h

Descripció de l'activitat: Descripció de les aus. Classificació dels animals segons els que tenen plomes i els que no.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula	X				
f) quadrícula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo	X				
c) diapositives	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia	X				
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs	X				
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 14-3-16

Hora: 10:00 - 10:35h.

Descripció de l'activitat: Fitxa del quadrat: realitzar diversos quadrats dins els que ja estaven dibuixats al full.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Crític No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 15-3-16

Hora: 10:00-10:45h

Descripció de l'activitat: Fitxa de l'ou: escriure en els recuadros els noms de la clasca, la clana i el roudl, copiant-los de la pissarra.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos	X				

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Críteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Annex 3. Taules observacions Grup 2

Data de l'observació: 23-2-16

Hora: 9:20 - 9:30h

Descripció de l'activitat: Explicació de les gallines, els pollets i els galls.
Diferències entre ells, d'on neixen les gallines, etc.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix			Criteri No aplicable	Volem millorar
	Molt	Poc	Gens		
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat			X		
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) simil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats			X		
c) successos (o fets) futurs	X				
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 26-2-16

Hora: 15:10 - 15:40h.

Descripció de l'activitat: Explicació de les gallines a través de llibres.
Lectura del llibre " El mussol que volia ser un gall".

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Crític No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum			X		
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim	X				
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) simil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats			X		
c) successos (o fets) futurs	X				
d) històries fictícies	X				
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 2-3-16

Hora: 9:15 - 10:00h

Descripció de l'activitat: Explicació de les gallines: família, espècie, conformació, aus, etc.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema	X				
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadrícula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat			X		
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) simil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 4-3-16

Hora: 9:55 - 10:35h

Descripció de l'activitat: Projecte de la gallina: repàs de les parts, que mengen, els aus. Explicació d'un conte ("El mussol que volia ser un gall" i d'un poema.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix			Criteri no aplicable	Volem millorar
	Molt	Poc	Gens		
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real			X		
c) il·lustració	X				
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)	X				
b) vídeo	X				
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Críteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Annex 4. Taules observacions Grup 3

Data de l'observació: 25-2-16

Hora: 15:15-16:00h.

Descripció de l'activitat: Taller de fang (infants de P-4 i P-5): explicació de l'activitat amb el fang; fer una estrella i una altra figura per pintar el proper dia.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadrícula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració			X		
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix			Criteri No aplicable	Volem millorar
	Molt	Poc	Gens		
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum			X		
b) fragment			X		
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats			X		
c) successos (o fets) futurs			X		
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 3-3-16

Hora: 15:10 - 16:00h

Descripció de l'activitat: Taller de fang: pintar les figures realitzades a la sessió anterior (estrella + peça lliure).

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama				X	
b) esquema				X	
c) xarxa				X	
d) organitzador gràfic jeràrquic				X	
e) taula				X	
f) quadrícula				X	
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol				X	
b) objecte real	X				
c) il·lustració				X	
d) model	X				
e) diagrama				X	
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula				X	
a) tira projectable (d'imatges)				X	
b) vídeo				X	
c) diapositives				X	
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic				X	
b) demostració amb objectes mòbils				X	
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals				X	
b) esbossos				X	

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix			Criteri No aplicable	Volem millorar
	Molt	Poc	Gens		
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum			X		
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 9-3-16

Hora: 15:20 - 15:55h

Descripció de l'activitat: Taller de mapes sobre les espècies.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració			X		
d) model			X		
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic			X		
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats			X		
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 10-3-16

Hora: 15:10 - 16:00h

Descripció de l'activitat: Taller de la natura: fer un collage enganxant
 peguems en un cartó.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadrícula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració			X		
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals			X		
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum			X		
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació			X		
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs			X		
d) històries fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) història personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 11-3-16

Hora: 15:20 - 16:25h.

Descripció de l'activitat: Gimcana de la natura: relacionar les imatges dels ulls amb els cartells amb el nom de l'animal.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama				X	
b) esquema				X	
c) xarxa				X	
d) organitzador gràfic jeràrquic				X	
e) taula				X	
f) quadrícula				X	
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol				X	
b) objecte real				X	
c) il·lustració				X	
d) model				X	
e) diagrama				X	
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula				X	
a) tira projectable (d'imatges)				X	
b) vídeo				X	
c) diapositives				X	
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic				X	
b) demostració amb objectes mòbils				X	
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals	X				
b) esbossos				X	

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals			X		
b) successos (o fets) passats			X		
c) successos (o fets) futurs			X		
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		

Data de l'observació: 16 - 3 - 16

Hora: 15:05 - 16:05h

Descripció de l'activitat: En petit grup, fer una gallina amb fang (amb l'ajuda de la mestra).

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama				X	
b) esquema				X	
c) xarxa				X	
d) organitzador gràfic jeràrquic				X	
e) taula				X	
f) quadrícula				X	
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol				X	
b) objecte real	X				
c) il·lustració				X	
d) model	X				
e) diagrama				X	
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula				X	
a) tira projectable (d'imatges)				X	
b) vídeo				X	
c) diapositives				X	
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils				X	
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals				X	
b) esbossos				X	

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Críterl No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum			X		
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim	X				
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) simil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs	X				
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 17-3-16

Hora: 10:00 - 10:45 h.

Descripció de l'activitat: Fer una gallina de fang.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama			X		
b) esquema			X		
c) xarxa			X		
d) organitzador gràfic jeràrquic			X		
e) taula			X		
f) quadricula			X		
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol			X		
b) objecte real	X				
c) il·lustració			X		
d) model	X				
e) diagrama			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula			X		
a) tira projectable (d'imatges)			X		
b) vídeo			X		
c) diapositives			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals			X		
b) esbossos			X		

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Crítèri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum			X		
b) fragment	X				
c) organitzador avançat	X				
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia			X		
b) sinònim	X				
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs	X				
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal			X		
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau	X				

Data de l'observació: 18-3-16

Hora: 9:20-10:30h.

Descripció de l'activitat: Realitzar la Mona de Pasqua entre tots i totes.

Presentacions VISUALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri no aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) organigrama				X	
b) esquema				X	
c) xarxa				X	
d) organitzador gràfic jeràrquic				X	
e) taula				X	
f) quadrícula				X	
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) símbol				X	
b) objecte real	X				
c) il·lustració				X	
d) model				X	
e) diagrama				X	
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) pel·lícula				X	
a) tira projectable (d'imatges)				X	
b) vídeo				X	
c) diapositives				X	
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) moviment o gest físic	X				
b) demostració amb objectes mòbils				X	
5. Ajudar a recordar la informació					
a) imatges visuals				X	
b) esbossos				X	

Presentacions VERBALS	La pràctica reflecteix				Volem millorar
	Molt	Poc	Gens	Criteri No aplicable	
1. Ajudar a l'alumnat a organitzar la informació					
a) resum	X				
b) fragment			X		
c) organitzador avançat			X		
d) organitzador posterior			X		
e) Indicacions sobre l'organització	X				
2. Ajudar a l'alumnat a comprendre la informació					
a) analogia	X				
b) sinònim			X		
c) antònim			X		
d) exemple	X				
e) comparació	X				
f) metàfora			X		
g) símil			X		
3. Ajudar a comprendre les descripcions					
a) successos (o fets) actuals	X				
b) successos (o fets) passats	X				
c) successos (o fets) futurs	X				
d) histories fictícies			X		
e) escenari hipotètic			X		
f) historia personal	X				
4. Ajudar a comprendre les demostracions					
a) jocs de rol			X		
b) representació (o descripció) dramatitzada			X		
5. Ajudar a recordar la informació					
a) acrònims			X		
b) paraules clau			X		